

VII. ÉVFOLYAM.

MEGJELENIK MINDEN VASARNAP.

1913. 9. szám.

Budapest, márczius 2.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkesztő és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre - - 12 korona

Félévre - - - - 6 korona

Negyedévre - - 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Tapasztalatok a balkáni háboruból.

Irta: bdi Berkó Antal dr., m. kir. honvéd ezredorvos.

Európa déli részén, az égbenyülő hegyek által megszakgatott Balkán félszigeten folyó emberirtó, ádáz harc szbesültjeinek jalkiáltása és segítséget esdő szava elhallatszott az idegen nemzetek emberszerető egyesületeihez. A magyar szent korona országainak Vöröskereszt-egyesülete is — versengve a művelt világ többi nemzeteivel — mult évi október hó 26-án dűsan felszerelt segélymissziót bocsájtott útnak az egészségügyi intézményekben szűkölködő bolgár hadsereg sebesült harcosainak ápolására. Ezen misszió céljaira a cs. és kir. hadügy- és a m. kir. honvédelmi miniszter urak önként jelentkező két-két ezredorvost, köztük ezen sorok íróját, és 22 egészségügyi katonából álló osztagot vezényeltek, melyhez még egy honvéd tisztiszolga is tartozott.

Fent jelzett napon a keleti pályaudvarból indult útnak, meg nem határozott időtartamra, a kiesiny, de lelkes csapat. Elhangzottak a szivből jövő, szivhez szóló bucsúszavak, még egy rokon ölelés, bajtársi és baráti meleg kézszorítás és a nagyszámu közönség eljenriadalma és kendőlobogtatása közt futott ki a pályaudvarból a gyorsvonat bizonyos rendeltetés, bizonytalan cél felé vivén vajai és ibrányi Ibrányi Alice egyesületi főnökszonyt, dr. Pfann József, dr. Klein Sándor, dr. Lutz Herman, dr. báti Berkó Antal ezredorvosokat, Fényes Lászlót, a misszió titkárát és az egyesület nyolcz ápoló néuáját. Végig száguldva a szép magyar Alföldön, estére a határállomásra, Zimonyba értünk, hol a személyvonattal előre küldött legénység csatlakozott az ily módon teljes számuvá vált misszióhoz.

Belgrádba, Szerbia fővárosába érve, a pályaudvar felette érdekes hadi képet mutatott. A vasuti szolgálatot műszaki katonák látták el, a fel s alá hullámzó ombertömeg nagyrésze katona volt. Igen jó benyomást tettek a pályaudvarban szolgálatot teljesítő, udvarias szerb csendőrök piros hajtókás sötétkek egyenruhájukban. Mauser-szerkezetű fegyverök a hozzátartozó rövid szurony, a börtokból előcsillámló forgópisztoly s a hetykén felszemre vágott, tányértetejű, orosz szabásu sipka igazán marezona külsöt kölcsönzött a napharnított, erőlyes arezkifejezésű, délezegez hadiaknak. Az egyébként is szűk ötteremben füst, gőz, bunda- és ételzag, asztalteri-

tők, melyek valaha igen régen lehetek fehérek, hangos lárma, dalolás: tömve polgári és katonai személyekkel. Utöbbiak túlnyomóan 40—45 éves elhizott nyárspolgárok, kik egyenruhában, de oldalfegyver nélkül teljesítettek az állomáson különféle szolgálatot. Asztaloknál ifju és öszbecsavarodott tisztek, kiket feleségeik kísérték a vasutboz, indulván a családök Kumánovo-Skoplje (Üszküb) felé a Macedoniában duló bareczok forgatagába.

A raktárak előtt és a pályaudvarban 50—60 éves megrogyott inu, öreg népfölkelök állottak ort polgári ruhában s csak a döföszuronyos ösdi Berdán-fegyver és tölténytáska sejteti bennök a katonát. Örhelyeiken igen kedélyesen cigarettázgattak, söt némelyik falhoz támasztván a vele együtt előregedett fegyverét, földön ülve, édesen álmodozott a jövendő gyözedelmekről.

Kora reggel tovább indulva Söfia, Bulgária fővárosa felé, utunk öszi szinpompájában álló erdök, buja legelök és még le nem tarolt kukoriczások közt vezetett. Itt-ott patakok, folyócskák ezüst szalagja kanyargott. A hidak két oldalán, kanyarulatoknál, alagutaknál és átjáróknál mindenütt Berdán-fegyveres, rozsdás vitéz a kukoriczaszárhól öszzetákolt örkunybó előtt. A térdig erő sárral borított utakon marezona esendörök kísérték hosszú sorokhan a feber darócza öltözött ujonezokat es tartalékosokat, kiknek arezáról nagy lelkesedést leolvasni nagy feladat lett volna. Állomásokon mindenütt népfelkelö örség, parancsnokuk csak abban különözött legényeitől, hogy puska helyett rozsdás kardot viselt. Itt-ott egy-egy Gasser-forgópisztolyt is láttam. Vasárnap lévén, az állomásokra gyűlt nyomott hangulatu közönség, óriási részben nők és gyermekek, kíváncsian tudakolták, hova megyünk, s míg a nép egyszerű gyermekei virággal és élénk zsvivózással kedveskedtek, addig az intelligensebb rész nebeztelő megjegyzéseket tett, miért nem maradunk Szerbiában.

Egyik állomáson egy gyalogsági zászlóalj vasuti vonata pibent. Lehettek 700—750-en. A 15. gyalogezredhez tartoztak. Irigykedve nézték a mi egészségügyi katonáink valonatúj egyenruháját és a hátböröndöket, mert bizony az ő szedett-vedett egyenruhákba bujtatott hátukon csak szürke-fekete esikos pásztor-tarisnyua lögott. Fegyverzetök kifogástalan Mauser-puska, s mint dísekedve mondták, fejenként 80 töltény rejtözött tölténytáskaikban és fehér vászon kenyérzsákjaikban.

BUTOR

köszpénzéért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EBHENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÜT 8. SZ.
 Képes Árjegyzék ingyen. :: Telefon 88—59.

BUTOR

Igen érdekes látvány volt egy másik állomáson egy szerb kórházzvonat. Személykocsik voltak átalakítva, igen jól felszerelve két sorban vasrudakra függesztett hordágyakkal, a vonat közepén pedig egy személykocsi műtőhelyiségül szolgált kifogástalan sebészeti felszereléssel. Sebesültjeik tiszta kötésben, üdítő italokkal és ételekkel bőven el voltak látva. A 124 sebesült közül 46 sebesültvivő volt, kiket a törökök a kumanovói harcmezőn emberszerető munkájuk közepett szűrtak le, vagy lőttek meg.

Ezen mintaszerű kórházzvonat szép emlékeit alaposan lerontotta egy további állomáson megszemlélt betegvonat. Piszkos teherkocsikban kevés ázott szalmán összecsupolva feküdtek a sebesültek. Csak igen kevés ápolószemélyzet volt velök és ültésekéről sem volt gondoskodva, sőt kötéseik is átvérezve, lecsúsztva, bőven adta alkalmat sebfertőzésre. A sebesültek közt volt egy magyarországi szerb katonaszökevény is, aki a cs. és kir. 86. gyalogezredtől szökött meg és beállva a szerb hadseregbe, mindjárt az első ütközetben elérte a megérdemlett büntetést egy török srápnél alakjában. Ugyanezen állomáson láttunk egy műszaki fel zászlóaljat igen szép, teljesen modern sötétveres hajtókás kakiszínű egyenruhában, kifogástalan eszímákban. Igen barátságosan elbeszélgettünk velök, sőt még hadi levelezőlapokat is becsatoltak rendelkezésünkre.

Éjfél után 1 órakor érkezünk Czaribródba a bolgár határállomásra. Őráinkat az egy óra 13 percczel előbb járó keleti időhöz igazítva tovább utaztunk. A bolgár állomásokon és a pályatest mentén, mint Szerbiában, itt is a népfölkelés állott őrt. Felszerelésök szintén Berdan-fegyver, de vállszíj helyett csak kőcsmadzagon lóg, tölténytáskája is csak minden 5—6 embernek van. Kubáztuk polgári, mindenül nek bíránybőr kucsmáján ott a bolgár oroszlanos fánczimer.

Igen hideg éjszaka volt a fűtetlen vonatban és megkönyebbülve lélegzettünk fel, mikor 41 órai fárasztó utazás után október 28-án reggel hat órakor megérkezünk Szófiába. A nagyarányu, szép, tisztán tartott tágas pályaudvar, úgy, mint Belgrádban, valóságos tábor volt. Rakodófelben lévő katonai vonatok, vig hadi nép, komoly léptekkel hallgató népfölkelő őrség. Fogadásunkra báró Mittag-Lenklaum Rudolfi követségi tanácsosunk és báró Bánffy Zoltán attasé jelentek meg, kikhez daczára a kora reggeli óráknak, a Szófiában tartózkodó számos magyar banktisztviselő is csatlakozott. A reánk várakozó bérkocsik elé apró, közös lovacskák voltak fogva. Hja, a rendes fogatolás jelenleg valahol a harcztéren nehezebb és hasznosabb munkát végez. A Hotel Bulgáriában szállunk meg, hol kéjes élvezettel fogtunk neki a napok óta elmaradt mosdásnak, öltözködésnek, majd azután kiváncsiságunk az utcára vitt.

Szófia fejlődésben lévő város. Van villanyvilágítása, villamos vasútja. A város közepén szép kertben áll a méltóságteljes királyi lak. Köréje csoportosulnak a miniszteriumok és külföldi követségek palotái. A városnak ez a része teljesen modern, 3—4 emeletes bérpalotákkal, nyugat-európai kényelmet nyújtó szállodákkal. A külső utcákban látszanak még a régi Szófia eltűnőben lévő maradványai. A csinos villanegyedben szintén találunk még ősrégi falházakat, de ezeknek napjai már meg vannak számlálva. A villanegyed törszomszédságában van a jól ápolt és gondozott Boris-kert, a bolgár trónörökösről elnevezve. Ez a szófia lakosok városligetje. Hatalmas méretű székesegyházuk most épült fel; jelenleg belső festése és belső berendezése van munka alatt, mit azonban a báborus idő nagyban hátráltat. A Ferdinánd bolgár királyról elnevezett fasorban látható a néhai fejedelem, Battenberg Sándor herceg síremléke egy kápolnában, mely telve van történelmi emlékü és értékű koszorúkkal. A sobranje — bolgár országgyűlés — egyemeletes épületével szemben van II. Sándor orosz czárnak, Bulgária felszabadítójának óriási méretű, művészi lovas szobra. A városon kívül a katona iskola mögött egy dombon régi erődítmény romjai porladoznak, honnan még nem is oly régen török ágyuk toroka meredezett a lábánál elterülő városra.

Idegen egyenruhánk a járó-kelők között nagy bámulatot keltett. Levelezőlap, dobány stb. apróságok vételénél már tapasztaltuk, hogy német nyelvel eléggé boldogulhatunk. Egyszerre hangos dobpengés és a széles utcán nagy «hurráh»-zás közt embertömegtől kísérve egy macedon önkéntes zászlóalj — úgynevezett komitadzsik — közeledett. Elöl lóháton a paranosnok, majd a piros-zöld-fehér bolgár hadi lobogót vivő zászlótartó egy dobos és egy tiszt között. A legénység kettős rendekben példás esendbenrendben menetelt. Lehetek 500—600-an. Öltözetük polgári ruha volt. Daczára ennek a zöld leffontyús háránybőr macedon sapka, barna vitorlavászon hátizsak, koszoruba hajtott szürke daróczköpeny, Manlieber-kurtály szarounnyal, a tölténytáskák, forgópisztolyok és más felszerelési cikkek, az említett példás rend, daczeg magatartás igen katonás, harcziás külszint kölcsönöztek a csapatnak. 50—55 éves szürkehajú, bronzképi, macedona, vihar-edzett öreg harczios mellett egy tngpárban láttunk 18 éves erős, fehér arczu ifjakat, de valamennyinek arczkifejezése örömet, büszkeséget árul el és szinte leolvasható volt róluk a bosszuvágy, amire az elmúlt századok alatt a törökök okot bőven szolgáltatnak.

Külképviseleti hatóságunknál jelentkezve, gr. Tarnovski Ádám követünk tudtul adta, hogy a magyar Vöröskereszt-misszió egy része: dr. Pfann honvéd ezredorvos parancsnoksága alatt dr. Berkó ezredorvos, négy vöröskeresztes ápololó néne és tíz egészségügyi katona Dupniczára,

Ha fáj a feje ⁷ ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migráint és fejfájást elmulasztja. — Ara K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti **Beretvás Tamás** gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

A bolgár király a zsákmányolt fegyverre tapos.

a másik része pedig dr. Klein ezredorvos parancsnoksága alatt dr. Lurtz ezredorvossal és a személyzet többi részével Küstendilbe másnap kora reggel fog utba indítani. Mindkét hely Bulgária déli határán fekszik a Küstendilig vasut vezet. A bolgár hadvezetőség ezen intézkedését készséggel vettük tudomásul.

Este báró Mittag követségi tanácsos jött szállásunkra és óriási meglepetésünkre közölte velünk, hogy nem indulunk reggel a jelzett helyekre, hanem Eleonóra királyné ő felsége határozott kívánságára Szófiában maradunk s a katonai iskola épületében fogjuk berendezni kórházunkat, miután az időközben rohamosan előretörő győzelmes, vitéz bolgár hadsereg nagyszámu sebesültjei az ország belsejébe, így főleg Szófiába fognak küldetni.

Másnap reggel Mittag báró vezetése mellett kivonultunk a várostól pár percznyi távolságban egy dombon fekvő katonai iskolába, melynek épületei gőzfűtéssel és villanyvilágítással vannak ellátva. Részünkre a főépület földszintjét jelölték ki. Ezen épületszakaszt két egyenlő részre felosztva két betegosztályt alakítottunk, megfelelően szervezetszerű két tabori alakulásunknak. Derék egészségügyi katonáink azonnal hozzá láttak a helyiségek felmosásához, mi orvosok és ügybuzgó titkárunk pedig a 93 óriási ládába csomagolt felszerelésünknek a vasuti állomástól való beszállítása iránt, nemkülönben a szükséges berendezési tárgyakkal a bolgár katonai hatóságok által való kiutalása ügyében foglalatostokodtunk. Délután 5 órakor érkezett meg podgyászunk az iskola udvarára apró tehenek és ökrök által vont kis kocsikon. Eközben kaptuk az értesítést, hogy esti 9 óra tájban

100 érkező sebesültet fogunk kapni. Lázás sietséggel iparkodtunk mindkét osztályon a műtőhelyiséget berendezni és a sebesültek részére 50—50 ágyat vagy derékaljjal ellátott hordágyat előkészíteni. Egyszerre csak félhét órakor óriási zavar közepett megérkezett a kilencz órára jelzett sebesült szállítmány, de nem 100 sebesült, hanem 400-on felül. Szalmából, derékaljából, pokróczokból rögtönözve részükre fekvőhelyet, haladéktalanul a sebek orvosi ellátásához fogtunk, mely óriási munka reggel hat óráig szakadatlanul folyt, de ekkor nyugodt lelkiismerettel dölhattünk le kétórai pihenésre, mert minden egyes sebesült orvosilag ellátva, megmosva, férgektől megtisztítva, megnyirva, tiszta fehér ruhában nyugodtan feküdt a rögtönzött, de részükről oly régen sóvárgott fekvőhelyen.

A ki életében még nem látott sebesült-szállítmányt, alig tudhatja lelki szemei elé állítani azon felejthetetlen képet, mit ezen szegény emberek nagy tömege megérkezésükkor nyújtott. Több napi gyalog, bivalyszekéren való, majd vasuti utazástól kifáradt, kiéhezett átfázott, fülig sáros alakok, hosszú haj, mely a sápadt, fájdalomtól eltorzult piszkos arcba lóg, a hosszú táborozás alatt megnőtt és nem gondozott szakál és bajusz oly szárnalmas külsőt kölcsönöz, melyet az arcra esetleg reá száradt fekete vér, ettől tapadó, elrongyolt ruházat, az oly gyakran napokon át fel nem cserélt, szennyesse vált, vértől és genytől átütött, szakszerűtlen kötés, a véres hordágyakon szállított súlyos sebesültek fájdalmas nyögése-jejjeszékelése a végletekig fokoz. Az embernek idegrendszere megrendül, szive elszorul ennyi nyomorúság láttára s lelkét csak egy gondolat tölti el: lehető gyorsan segíteni ezen szegény, hazájukért és kirá-

A magyar vörös-kereszt kórház.

HA KÖHÖG, HASZNÁLJON AZONNAL
HURUTPASZTILLÁT!!

mely a legmakacsabb köhögést is azonnal elmulasztja. 1 doboz 50 fill.
3 doboz 1 K 20 f. Kapható mindenütt. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykovácsán.

Rouma, cédz, köszvény, mindennemű megfázástól eredő
fejdelmet párszori használat után megszünteti a Gerő-féle
MENTHOL REUMASZESZ

Ára 1 kor., 3 líveg 2 K 50 fill. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykovácsán.

lyukért szenvedő bajtársakon. Nem képzelek egy orvos részére nagyobb jutalmat, mint a kinjaitól megezhadított és lelki egyensúlyát viszányert sebesült halás tekintetét és erőiben kézzorítását. Végtelen megnyugvást keltett a hozzánk került sebesültek között, midőn látták, hogy minden műtévésünket vagy altatás alatt, vagy helybeli érzéstelenítés mellett végezzük s hogy nem vágjuk le a sérült, sokszor förtelmesen szétzuzott végtagot. Az érzéstelenítés eléggé soha meg nem becsülhető hatása alatt a legcsekélyebb fájdalom nélkül kíváncsian nézték, mint rávolítjuk el a testbe befészkelte lövedéket.

Ezen kép ismétlődött nap-nap után. Lozengrad, Bunar-Hiszar, Lüle-Burgas, Seli-Oldi, Eszkibaba, Dimotika, Odrin s a többi esatahelyek tépett hőseit vonatvonat után hozta a 16 különféle idegen nemzetbeli segélymisszió szófiai kórházaiba. A könnyű sebesülteket részben vidéki kórházakba küldvén, részben mint már gyógyultakat pár heti idülés végett szabadságra engedve misszióknak 350 beteg részére két 175-275 ágygyal bíró osztályra osztott, véglegesen kibóvított és a szófiai lak-tanyákból rendelkezésünkre bocsájtott katonai vaságyakkal felszerelt kórháza tulnyomó részben súlyos sebesültekkel volt állandóan teli.

A közös hadseregheli ezredorvos bajtársaink tábori kórház beteg osztályára november hó folyamán a válás- és közoktatásügyi miniszteriumunk dr. Holzwarth Jenő budapesti egyetemi magántanárt rendelte ki a ea. és kir. hadügyminiszter hozzájárulása mellett tanácsadó orvosul, ki nagy tudásával és önzetlen bajtársiaságával mindnyájunknak szeretetteljes nagyrabecsülését vívta ki.

Vállvetve dolgoztunk, nem kimélve semmi fáradságot, hogy az emberszerető ezélnak, melynek szolgálatában állottunk, méltóan megfelelhessünk. A borzalmas sebek, halálra vált sápadt arcok, egyben az aggódo szemekből előeslámláló remény ösztönözte erre mindenikünket, orvost, ápolónénét és egészségügyi katonát egyaránt. Egyik ágyon bekötözött fejű bolgár katona. Bal arcán fúródott be a török puskagolyó és sajjó esatornát ütve, jobb lapoczkája felett kiszakítva ökölnyi darabot, repült tova. Másiknak legdrágább kincsét, szemevilágát olta ki egy srapnelgolyó. Ismét másnál a mellkason hatolt át a hegyes végű, török Mauser-lövedék s a mellüregben kiesorgott vér tette nehézzé légvételét.

Itt két szomszédos ágyon, lázban égő arccsal, fájdalomtól eltorzult vonásokkal fekszik két ellenség, bolgár és török, most a közös végzelben, közös sorsban békülnek ki. Mindkettőnek agyvelejét rongosolta szét az aczéllapocskos ólommag. Petko Koleff, öreg 42 éves tartalékosnak aldo állkapocs-csontját és jobb kezének három ujját morzsolta darabokra egy gyilkos gránát. Számos hadfinak lövedékektől rongosultak végtagjai, esontjai törve. Most már gipsz-kötésbe, gipsz-sínre téve, fájdal-

muk szünt. Más ágyon iszonyu kardvágás által tarkóján, nyakán sebzett vitéz. De ki győzné az ádáz harez szerenésellen áldozatait mind felsorolni.

A szegény sebesült katonáknak kórházban, fájdalmak közt töltött idejük egyhangúságába, annak nyomasztó voltába, minden rosszat feledtető örömei, vidámságot hozott Eleonóra bolgár királyné és a két királyi hercegnő — Nadezsda és Eudoxia — látogatása, kiknek dús ajándékaikon kívül minden egyeshez volt résztvevő, kedves szavuk, mely a csüggedőknek reményt adott s a gyógyulókba újabb erőt öntött, ismét marokba fogni a sebzett kézből kiesett fegyvert.

1312 bolgár, szerb és török sebesültet ápolunk összesen a mi magyar kórházunkban. 450 esetben volt szükséges késhez és más orvosi műszerhez nyulni, hogy műtévésünk útján érjük el az óhajtott gyógyulást. Csak két esetben voltunk kénytelenek egy-egy alszárat levágni és csak kilencz sebesültet ragadt el kezeinkből a halál angyala, hosszú küzdelmet víván az orvosi tudományunk.

Felkötötte fejét ápolójaink között a kolera és hasbagymáz szörnyetege is, kellő óvintézkedéseinkkel mindenkor sikerült azonban esirájukban elfojtanunk és terjedését meggátolnunk...

A bolgárok tulnyomó részben középtermetű, zömök, erős csont- és fejlett izomrendszerrel bíró egyének. Jószívű, barátságos, rokonszenyes emberek, mélyen vallásosak, s szinte kiáltó ellentét ezen sok jó tulajdonságukkal szemben a velők szüktett, engesztelhetetlen bosszuért libegő törökgyűlölet. Ha azonban elgondoljuk, hogy már kie gyermekkorukban apáik, nagy- és dédapáik kiszurott szeme, béna karja-lába, anyjuk vagy nagyanyjuk meggyalázott emléke folyton szemök előtt lebegett, s a bosszura felkesítő apai szó állandóan fülükben esengett, nem esodálkozhatunk ezen fáktelen indulat szülte tulajdonságukon sem. A messze évszázadok rabigában töltött, fájó és lealázó története, s a vérbe fojtott szabadság mindig bosszuért kiált az égre. Szeszt keveset isznak. Ott tartózkodásom alatt ittas bolgár katonát vagy polgárt nem láttam. Sebesült társaikkal szemben gyengédek, résztvevők, s több ízben láttam, mikor a velők egy kórteremben fekvő súlyos sebesült törököknek vizet, csájt (thea), süteményt adtak, sőt még a kórtermekben szigoruan tiltott és a félhold fia által sóvárögve szeretett cigarettát is juttattak nekik. Aki pedig nyelvöket értette, vigasztalta is a vereségök és betegségök miatt elszomorodott szívü muzulmánokat. Sebesültjeink közt igen gyakran akadt magyarul beszélő, Magyarországon lakó bolgár kertész. Mint katonák feltétlenül engedelmesek, tisztelettudók, soha nem volt szükség erőlyes fellépésre ellenök. Holmfjukat tisztán, rendben tartják s igen csekély kivétellel írni-olvasni tudnak. Hazánkat illetőleg földrajzi ismereteik elég

● **Ölje meg**

● **De vigyázzon,**

a gazdaságában és háztartásában nagy károkat okozó egereket és patkányokat! hogy hasznos állatait meg ne mérgezze: 5197

● **VETERINÁRIA DROGERIÁBAN, BUDAPEST, LÓNYAY-UTCZA 18/b. SZ.**

● Egy holdra elegendő egérritó ára 3 korona 50 fillérbe kerül. — Irjon egy levelező-lapot. ●

■ **A Morrattin**

■ a mezel és házi egerek és patkányok között pusztító betegséget idéz elő, megöli őket, de a többi állatra és az emberre ártalmatlan. — Megrendelhető a 5197

helyesek. Szívesen önkelték: danájuk szomorú, egyhangú, csak a "Szent Mária" nemzeti csatadalukban van erő és lelkesedés. Egyenruhájuk igen jó daróc szövet. Köpenyük szürke, egy sor bolgár oroszlános rézgombbal, széles gallérral. Fejükön a nőmet mintára készített sötétkék vagy sötétzöld furaska (sapka), vagy báránybőr kucma. A kucma (kabát) igen világos szürkés-barnaszínű, ugyancsak egy sor rézgombbal. Gallér és a kabátujjak vége sötétkék, piros zsinórral szegve. Nadrág a kabát színeben, vagy pedig sötétkék. Egyes gyalogezredeknek külön egyenruhájuk van sötétzöld szíjben, a mi dolmányunkhoz hasonló szabásban, de gombok nélkül. A csapattestek jelző száma a vállszalagra van róla festve sárga vagy fehér olajos festékkel. Ugyanitt van felerősítve a rangjelzés is. Egy pirossal átszótt sárga baránt csíkot visel a gátlator, kettőt a ruladzi főhadnagy, három a sztarzsi podoficer. A strázsamestert vagy sergentyőt a kabát vagy köpeny balujjára felvarrott ezüst és sárga szalagok jelzik. A vállszalagok különféle piros, kék, zöld, fehér stb. . . színűek, ennek megfelelő a köpeny hajtókája is. A lovasság egyenruhája sötétkék skarlátvörös hajtókával és felül, sárga, sötétvörös vagy buzárvörös színű különféle szegélyekkel. Lábbeli dolgában igen nagy különbségek vannak. Lehet azonban mondani, hogy túlnyomó részben az opinczi-t (boszkort) hordják. A hideg ellen természetesen hasak-ot (csuklyát) hordanak, amely hosszú, széles szalagjaival a nyakát is véd. Fagyverzetők általában ismétlődő fegyver, amivel még a népfölkelés egy része is fel volt szerelve, bár az utóbbiak általában az egytöltetű Berdan- és az alakított ősrégi Krimski fegyverrel fűszertöltik a felős sziveket. Hátsőröndjük erős, barna vitorlavászonból készült, ugyanily keményzárú és fényes, természetes színű tölténytöltők. Szomorú, de való világ, hogy sebkötöző csomagokkal vagy csak a tiszték, esetleg altiszték is voltak felszerelve, vagy pedig legjobb esetben minden négy emberre jutott egy, de az is elavult és épen nem volt orvosi szempontból megfelelően elismerés. A legénység a sebkötöző csomag használatára nem volt kioktatva.

Tisztjeik nagyrészt németül vagy francziául tudnak. Békében még a társaság századosok is alacsony tisztű szolgálatot végeznek (ruladzi officer), a legtöbb lovas századparancsnok pedig őrnagyi rangot visel. Rangjelvények, miként az altisztelnél, a vállszalagokon vannak. Arany vagy ezüst alapon egy sötétpiros csík és 1—2—3 fémrózsácska a főtisztet (podporucnik, porucnik, kapetan), két sötétpiros csík hasonló rózsácska számmal a törzstiszteket (marsov, podpolkovnik, polkovnik) jelzi. Tábori jelzők egészen arany vállszalagot viselnek egy-két rózsácskával. A havi díjazások tábori öltözéke minden fegyvereménél terepzöld, csukaszürke köpenyűek.

Laktanyákban mindenütt eléggé nem dicsérhető példás rend, gondos tisztaság; a legénységi szobák jól szellőztethetők, a konyhák kifogástalanok, megfelelő étkező helyiségek, ragyogó étkező tálak, eszék és tányérok. Az istállók kisé hidegek. Gyengélkedők részére tágas, jól berendezett helyiségek vannak, gazdag és teljesen modern tartalmú kőzógyógyászatúval. A mi egészségügyi altisztű intézményünk náluk is megvan, feltsernek nevezik őket.

Csendőrségük igen jó. Teljesen katonailag van szervezve. Egyenruhájuk dupla sor-gombos kék dolmány, ugyanily színű nadrág és sipka buzárvörös szegélyvel. Derekukon a forgópisztoly, rezekard és tölténytáska mellett a tisztékéhez hasonló szolgálati övet is viselnek. A mozgósítás első napjaiban emberfeletti munkát végeztek a kémek, gyanúsították és alkalmi tolvajok kinyomozásával, elfogásával, kik közül igen számosan a rögtönítelő bíróságok által golyó általi halálra ítéltetvén, ki is végeztettek.

Ugyancsak a mozgósítás óta a harcztérre vonult gárda lovasezred helyett a királyi lakban a csendőrség látta el a testőrségi szolgálatot.

Mint a bolgárok, úgy a szerbek is engedelmes, tisztességtudó katonák. Termétre általában magasabbak, de gyengébb szervezetűek. A fájdalmakat igen rosszul tűrik, s bizony nem vetik meg a szeszitalokat sem. Általános ismereteik igen hézagosak, írni olvasni csak kevés tudott a magyar misszió körházában ápoltak közül. Nem egy akad a közöttük, ki uralkodójuknak nevét sem tudta. Minden egyes szerb katona két-két teljesen modern, igen kitűnő sebkötöző csomaggal volt ellátva. Ez orosz ajándék volt, mit "Ruszi pakete" neve, melyen emlegettek, is mutat. A szerb hadsereg altisztjei a ruha szövetéből készült vállszalagokon 1—2—3 fémrózsácskát viselnek, a csendőrségükönél azonban a gallér hajtókáján a mi celuloid csillagainkkal teljesen azonos rangjelzés van. A tiszték vállszalagjain arany vagy ezüst alapon egy sötétpiros csík 1—2—3 fémrózsácskával jelzi a főtisztű rendfokozatokat. Négy fémrózsácska a törzsszázados rangjelzése; a törzsszázadosok rendszertől zászlóaljparancsnokok. Törzstisztek vállszalagjain a megfelelő számú rózsácska mellett két sötétpiros csík fut. Sebesültjeink közül a tényleges szolgálatban állók világos kakaszínű (drapp) öltözettel és rövid, csattos szaru csizmákkal voltak felszerelve. A tartalékos legénység boszkort hordott és egyenruhájuk az elmúlt évtizedek alatt hordott sokféle ruha neművel volt ötletszerűen összerakottja.

A törökök, kiket ápoltunk, középtermetű és nagy általánosságban igen gyenge szervezetű, lapos mellkasú egyének voltak. Feltűnően gyakran himlőhelyesek, főleg a Kis-Ázsiából, Anatóliából származók. Ez természetesen a kötelező védhimlőoltás hiányának tudható be.

Villamos és gőzerőre berendezett gyár távolról nem kért olcsón finom és jó hangszert szállítani, mint REMENYI MIHÁLY, a Ludovika Akadémia házi tan szerkesztője. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, zumbalón harmonion, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszer, húr, stb., míg Reményi legújabb könyve árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik Budapestről, Király-u. 58. Külön költségvetés díjtalanul. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hangszerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön külön árjegyzék kerendő

1

2

3

4

5

6

7

8

9

1. Rágtörtött műtőterem. — 2. Török foglyok. — 3. Gránát sebzés. — 4. Keresztül lőtt koponya. — 5. A magyar missió. — 6. A lövedék eltávolítása. — 7. A gynlogezred háboruba indult. — 8. Török könnyű sebesültek. — 9. Népfelkelés felfogyvarzése.
 Tapasztalatok a balkáni háborúból.

Fájdalmakat jajszó nélkül tűrnek, szótlanak és órák hosszúságát elültek ágyaikon felhuzott lábakkal, álmadozva a régi dicsőségről és szomorkodva a dicstelen jelen felett. Igen gyanakvók. Éltelt-italt első ízben csak akkor fogadtak el ápoló-személyzetünktől, mikor azok előttük megkóstolták. Megtudván, hogy mi nem bolgárok, de «madzsár»-ok vagyunk, felvidultak kissé. Gyógyulófélben lévő könnyű sebesült «turcsi»-jaink, mint a bolgárok nevezik, kedélyesen elbeszélgettek törökül tudó bolgár és szerb betegtársaikkal, sőt Ake Ale 35. török gyalogezeredbeli közbarczos mint ügyes borbély díjazás nélkül sorban beretválta a bolgárokat, az igaz, hogy általános közkedveltségnek is örvendett. Mohamednek a szesz élvezete ellen irányuló törvényét, úgy látszik, batályon kívül helyezték. Tolmács útján beszélgetve velök, mindannyian felháborodva tagadták a nekik tulajdonított kegyetlenkedéseket, s a basibosuk szabadcsapatokra háritván ezekért a gyűlöletet. Tagadhatlan tényképen magam láttam egy bolgár martirt, akit a törökök elfogván, két szemét zsebkéssel kivájták és mindkét kezefejét esu lóban levágták. A szerencsétlen nyomorékká kinzott katona ily állapotban került a cseb vöröskeresztes kórház gondos ápolásába. A törököknek vadonatúj, terepzöldszinű darócz egyenruhái voltak, ugyanily szövetű szürke köpenyvel. Az egykoron világrengető ozman hadsereg, a rettenthetlen janicsárok, érdemtelen, késő utódai mint katonák igen rossz benyomást keltettek. Hogy számos hibájuk káros hatása mily messze terjed, mutatja, miszerint a lozengradi ütközetben a várva-várt löszerpótlást rohanva hozó lövészeres taligák szinig töltve voltak gyakorlási vak-töltényekkel. Ezt több egymástól függetlenül elbeszélő, szavahibető szemtanutól hallottam . . .

Három hosszú hónapot töltött missziónk az ember-szeretet fárasztó munkájában s midőn hazahivatván a magyar vöröskereszt egyesület vezetősége által, befejeztük működésünket, 1913 január hó 21-én este való elindulásunkkor a bolgár kormány és a bolgár vöröskereszt egyesület képviselői, követségünk személyzete élén Tarnovski gróf követtel, az önkéntes bolgár ápolónők, a nálunk ápolás alatt volt tisztok s előkelő közönség százai kísérték ki a szófiai vasuti állomásra és soha el nem felejthető ünnepeltetésben részesítették missziónkát. A bolgár népnek kitüntató, szeretetteljes halálját Ferdinánd király Ő Felsége is kifejezte előttünk, midőn a misszió orvostagjait s az egészségügyi legénységéből egy-egy szakaszvezetőt, tizedest, őrvezetőt és közömbert közvetlenül hazaindulásunk előtt legmagasabb kihallgatáson legkegyelmesebben fogadni és a misszió minden tagját rendjellel vagy emlékéremmel feldiszíteni kegyes volt.

Viaszutatásunk alatt egyes szerb állomásokon vonatokkal találkoztunk, melyek csapatostól szállították Söfia felé az Odrint (Drinápcly) körülzáró szerb seregnek karácsonyi szabadságról jövő katonáit. Belgrádba kora reggel érkezünk a néptelen pályaudvarra és átszállván

a M. Á. V. személyvonatára, midőn a zimonyi vasuti hid magyarországi oldalán az első őrtálló 68-as szolnoki magyar bakát megláttuk, és midőn vonatunk a szerezett magyar haza áldott földjére érkezett, szívünk hangosabban dobogott s azon régi aranymondás igazságát éreztük át: «Mindennek jó, de legjobb itthon!»

Bolgár lovas altiszt.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Divatos prémek.

Csak kevés olyan prémés állat van, a melynek prémje nincsen alávetve a divat szeszélyes változásainak, hanem mindig divatos és — drága marad.

Ilyen állat a kamcsatkai bód (kalán vagy tengeri vidra), a szibériai czoboly, a kanadai czoboly (amerikai menyét, kanadai nyest), a különböző ritka róka-fajok, mint a fekete róka (ezüstróka), a kék róka (sarki róka), a nyoszt, a nyest, a hermelin és mások.

Ezeknek az állatoknak prémés bőre New-York, London, Páris, Lipese és Irbit nagy prémvásárain kerül forgalomba, a hová vásárok alkalmával a világ minden tájékaról összcserengenek a bórkereskedők és szűcsök. A prémet legnagyobb részt Szibéria és Észak-Amerika szolgáltatja. Egész sereg ember él főleg Kanadában, különösen a kisebb prémés állatoknak fogásából, mint a minő a pézsmapatkány, a miok (amerikai nyércz), a skunks és a mosómedve.

A prémés állatokra vadászók, a «trapperek», az év legnagyobb részét künn töltik az őserdőben es a folyók mentén csapóvasakban fogják a kisebb prémés állatokat. Leggyakoribb zsákmányuk a pézsmapatkány, melynek bőre a vadász előtt mintegy 5—18 centiméteres értéket képvisel. Ez az ár a nagyvárosok prémkereskedéseinek árához arányitva, nagyon alacsony ugyan, de a vadász az árú nagy tömegében mégis megleli hasznát. Kana-

dából és az Egyesült-Államokból évenként 1.5 millió pézsmapatkánybőr kerül a világpiacra.

A másik kis prémés állat, a melynek bőre szintén ilyen nagy tömegekben kerül piacra, a mink (amerikai nyércz). Ez a mi görényünkkel rokon ragadozó, de sokkal veszedelmesebb a görénynél, mert szárazon és vízben egyaránt otthonos és olyan vérszomjas, hogy egyetlen éjszakán egy-egy farm 40—50 tyúkját mind leöli. Ezt az állatkát is csapóvasakkal fogják. Prémje már ott a helyszínen 1—1.5 dollárt ér. A minkpréméből is egy milliónál több darab kerül évenként a piacra.

Az északamerikai czoboly (helyesebben kanadai nyest) prémje, bár jóval silányabb a szibériainál, mégis nagyon értékes és keresett árú. A legtöbb czobolyprémet szintén Kanada szolgáltatja. A szibériai czoboly is a nyestfélék családjába tartozik, de a közönséges nyestektől első pillanatra meg lehet különböztetni, mert a farka jóval rövidebb és a torkán a világos folt sokkal kisebb, mint a nyesteké. Bundájának tömörsége, a szőrszálak vékonysága és páratlanul szép selymes fénye, a barnától a feketéig és az ezüstös szürkéig minden árnyalatban előforduló színe, a czobolyprémet a világ legjobban keresett prémjévé avatta.

Az, a kinek gyakran volt alkalmá czobolyprémet si-mogatni, páratlan selymes finomságáról a sötétben is rögtön meg tudja a nyusztprémtől különböztetni. A szibériai czoboly az Uralhegységtől a Keleti Jeges-tengerig és dél felé körülbelül az 58. északi szélességi fokig mindenütt előfordul Ázsiában. De már annyira ritka, hogy az orosz kormány tilalmi időt volt kénytelen védelmére rendelni. A legszebb czobolyprémek a Léna és az Amur völgyéből valók.

A kereskedelemben a sötétszínű, értékes, czobolyprémet «jakutszki»-nak nevezik és vannak szakértők, a kik minden prémdarabról meg tudják mondani, a prém színéből és minőségéből következtetve, hogy Szibéria melyik részében élt állat. A czobolyprémek ára rendkívüli módon ingadozik és épen ezért az ilyen prém értékének megbecslése nagyon nehéz. A világos színű, tehát silányabb, prémés bőrök darabjéért 30—36, a sötétebbekért és az egészen sötétekért 95—500 koronát fizetnek. De egyes ritkaságprémekért 1200 koronánál többet is megadnak.

A czobolyprémhez legjobban hasonlít a nyusztprém, mely, hogyha elég sötét, könnyen összetéveszthető a czobolyprémmel, azonban sajnos nincsen meg a czobolyprém selymes puhasága és sajátságos vízfénye.

Az ár nagyságát tekintve legközelebb esik a czobolyhoz a ritka rókafajok prémje, melyek között legelső helyen a fekete róka áll. Igazi fekete rókaprém azonban már nagyon ritkán kerül a piacra; rendszeren csak félig vagy háromnegyedrészben feketeszínű rókák szerepelnek ma ezen a néven. A fekete róka ugyanis az ezüstrókanak fekete válfaja. Nem tekintve bundájuk színét, a kétféle róka között semmiféle rendszertani különbség sincsen; előfordulási helyük (Szibéria, Kamcsatka, Kanada) is ugyanaz. A fekete róka tehát az ezüstrókanak legdrágább fajtája.

Annak jellemzésére, hogy milyen hihetetlen árakat fizetnek a feketeróka prémjéért, legyen elég azt megemlíteni, hogy a párisi világkiállításon egy párisi szücs 24,000 frankot fizetett egyetlen egy — igaz, hogy páratlanul szép — bőrért.

Az ezüstróka gereznájának darabjéért elég gyakran fizetnek 1500—2000 márkát a lipcei piacon. Irbitben, egy kis szibériai városban, a hol azonban a világ legnagyobb nemesprémvásárait tartják, 200—600 rubel

szokott lenni a prémés bőr darabjának ára. Hibás bőrt azonban már 60—200 rubelért is lehet kapni. Mennél messzebbre nyúlik le az ezüstróka hátáról kétoldalt a sötét szín, annál drágább a prémje. A harmadik rókafajnak, a kék rókának prémjéért Irbitben 30—200 rubelt fizetnek. A kék róka a sarki rókának egyik fajtája, mely épen úgy, mint az ezüst, vagy fekete róka, kék és minden más színárnyalatban is ismeretes. A legszebb kék rókaprémek nem Oroszországból, hanem Kanadából kerülnek a világpiacra.

Mind ezeknek a rókaprémeknek fehéres, silány fajtája, a mi közönséges vörös rókánk prémjénél alig valamivel drágább.

A prémvásárokon fontos szerepet visz a kamcsatkai hód prémje is, mert darabját ezekkel fizetik. Sajnos, már annyira kiirtották, hogy Oroszország kénytelen volt szigorú törvényekkel a további üldözések elől megvédeni. Épen ezért Irbit, Lipcse, London és New-York nagy vásárain rendszeren már csak régi, bundagallérrá alakított prémek szerepelnek. A kamcsatkai hód prémje a czobolyprémhez hasonló, de ritkán álló hosszú fedőszőreinek vége ezüstfehéren csillogó. Tartóssága miatt a legjobb czobolyprémnél is drágább. Darabja legalább 3600 koronába kerül. A kamcsatkai hód tulajdonképpen nem hód, hanem tengeri vidra és kalán a helyes neve, de a prémkereskedelemben az előbbi néven szerepel.

Talán nem lesz érdektelen röviden megemlíteni arról, hogy ezek helyett a drága prémés bőrök helyett milyen előkészítéssel hoznak silányabb árú forgalomba. Minthogy a sötét czoboly a legértékesebb, a világosabb prémeket festik, vagy füstölik, hogy sötétebbé váljanak. Vagy pedig kivagdadják egy csomó bőrnek legsötétebb darabjait és ezekből új prémés bőrt készítenek össze. A varrást azután a bőr belső oldalán vékony finom bőrrel legeresztik, hogy a varrások eltűnjenek és ne lehessen a csalást egykönnyen észrevenni.

A czobolyprémet utánozni is szokták és erre a célra különösen a «kolinszky»-nak, vagyis a szibériai görénynek (*Putorius sibericus* Pall.) prémjét használják fel, melyet Párisban és Lipcseben «czobolyra» festenek.

Nagyobb állatok, például medve, tigris, farkas stb. prémés bundáját, bár némelyiknek valóban pompás prémje van, városi ember nem hordja. Az ilyen prémés bőrt főleg díszítő célokra, fali, vagy lábszőnyegeknek szokás felhasználni.

A rendszeres prémkereskedés legelőször Kanadában fejlődött ki, hol már 1628-ban megalakult egy francia-kanadai prémtársaság, mely kezdetben virágzott, de később üzleti ügytelenségek következtében hatalmas versenytársra tett szert az «Amerikai Hudsonöböl Társaság»-ban, mely mindmáig fennáll és virágzik.

Oroszországban csak 1643-ban szervezték a prémkereskedelmet s az első nagy vásárt Irbitben 1643-ban tartották meg, a hová a nagy prémvásárok alkalmával évről-évre mintegy 30,000 idegen sereglik össze a világ minden részéből.

HIREK.

Adomány. A Budapestben összpontosítva volt gyalogszendőr karhatalom tisztikara, a létesítendő csendőrségi internátus alapja javára 40 koronát adományozott, mely összeggel az alap vagyona 28.367 K 50 fillérre emelkedett.

Járőrök megtámadtatása. Nagy Kálmán csendőr és Csáki Sándor próbacsendőrből állott battonyai őrszeli

járórt, nyomozás közben foganatosított házkutatás alkalmával, február 16-án cigányok megtámadták és Nagy Kálmán bal arcán nyolcz nap alatt gyógyuló sérülést ejtettek. Járőr a támadó cigányok ellen lö- és szuronyfegyvert használt s azok közül hármat, névszerint Stanics Mihály, Stanics Raduj és Stanics Péter battonyai lakosokat életveszélyesen megsebesítette.

Szirbu Lázár óasszonyréti lakos február 20-án, a nála foganatosított közigazgatási foglalás alkalmával, a segélyszolgálatra vezényelt Barta József csendőr és Dósbai Gyula karhatalmi gyalogosból állott óasszonyréti őrsbeli járőrnek tetteg ellenszegült, Barta csendőr fegyverét lefegyverezési szándékkal megragadta s annak birtoklásáért azzal dulakodásba bocsátkozott. Dósbai gyalogos látva járőrvezetője szorongatott helyzetét, nehogy azt a lefegyverzés szegyeteljes veszélyének kitegye, a támadó Szirbu ellen egy szuronydőfést intézett s azt mellen szurva, halálosan megsebesítette.

Ellenszegülés. Bráz Károly nagyszöllösi őrsbeli csendőr, február 13-án Fedoranics Péter ellenszegülővel szemben, annak könnyű sérülésével végződő kardfegyvert használt.

KÜLÖNFÉLÉK.

Ékszerkölcsönző. Ez új intézmény az angol fővárosban. Valami egész furcsa dokumentuma a mai szociális állapotoknak, a melyekben minden eszköz jó arra, hogy utat nyissunk nemcsak az előrejutásnak, hanem a kevésbé szimpatikus fölfelé törtetésre is. A társasági szereplés mindig és mindenképen külsőségekhöz van kötve s a jó összeköttetésű angol hölgy számára ugyanazt jelenti, ha nincsenek megfelelő ékszerei, mintha a kis jogászyerek megkapja az első zsur-meghívást, a melyért annyi ideig tülekedett, a melyre vágyakozott s a mely számára a társadalmi érvényesülés első lépését jelenti, ellenben meghívóval a zsebében keserűen és szomoruan tapasztalja, hogy nincs frakkja, a melyben megjelenhetik. A frakkkölcsönző intézményét már nagyon régen kitalálták s ezen a nyomon már nem is volt olyan nehéz az ékszerkölcsönző ötletére rájönni. Természetes, hogy ez az intézmény nagyobb komplikációkkal jár. Az ékszerész nem mindenkire bizza rá a kincseit, hanem garanciákat követel. Ilyen feltételek mellett is azonban nagyon sokan vannak, a kik így is igénybe veszik ezt az intézetet, mely pedig egyébként elég borsos árakat szab. Londonban egész sereg ékszerész foglalkozik ilyen üzletekkel. Furcsa lesz azonban, ha ez az üzletág hosszabb ideig működik, s a társaságban szereplő hölgyek titokban és gúnyosan mosolygva állapítják meg barátinóik ékszeréről, hogy egy-két hét előtt ők is viselték ezt az ékszerdarabot.

Az ideai kalendárium. A mostani esztendő, melyből idestova már a harmadik hónapot taposunk, egész sereg olyan sajátosságot hozott magával, a mi a XX. században nem fordul elő többé. Ezek a sajátosságok összefüggnek az ideai husvétnek rendkívül korai terminusával. Az Idén márczius 23-án lesz ez a nagy ünnep, tehát csaknem a lehető legkorábbi dátumra, a mi 1856 óta nem fordult elő. Ismeretes, hogy husvétot mindig az első tavaszi teliholdat követő első vasárnapra tűzik. Ha azonban tavasz kezdete telihold és vasárnap egybeesik, a husvét ünnepe így következő vasárnapon lesz. Következik ebből, hogy husvétot legkorábban 22-én és legkésőbbben április 25-én kell ünnepelni. E legkésőbbi terminus legutóbb 1886-ban esett és legelőbb 1913-ban ismétlődik meg. A legkorábbi terminusra, márczius

22-ére, 1761-ben és 1818-ban esett husvét, a mi a XX. században többé nem is fordulhat elő. Mint mostan márczius 23-ára, legkorábban 2003-ban esik husvét, ha ugyan addig nem jelölnek meg meghatározott napot ennek a bolygó ünnepnek. A husvét korai terminusának az a természetes következménye, hogy korábbra esik minden bolygó ünnep. Így Nagypéntek a tavasz kezdetének napjára, márczius 21-re esik, áldozócsütörtök május elsején lesz, pünkösöd pedig május 11-én.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

Többeknek. A márczius hó elején megjelenő Csendőrségi Rendeleti Közönyben az új nyugdíjtörvényre vonatkozó több oly táblázat foglaltatik, amely minden egyes eshetőségre minden irányban kimerítően megadja a kiszabandó nyugdíj tekintetében a felvilágosítást. Ugyanezért az eddig válasz nélkül hagyott levelekre nem adunk feleletet.

0770. 1. Nézetünk szerint nem, mert nem csendőr. 2. Milyen a rendfokozata? 3. Megtartja. 4. Nem számítható be.

1883. 1. Beszámolt. 2. Létezik, de más feltételek mellett.

Beke. 1. Szolgálati ügy. Forduljon orvoslásért előjáróihoz.

2. Igen. Csak az óratöbblet után járó betét irható ki.

F.—55. Igen.

Parlamentí ör. 1. Az illető művésznek a neve. 2. Hogy az említett rég vállalt kötelezettségének meg fog-e felelni, — nem tudhatjuk.

N. J. csendőr. Közbirré lett tőve.

Szántai. Még nincs eldöntve.

9009. 5 évet.

Z. K. 1. Mindenki élvezi. 2. Nem.

9000. Megszakításnak tekintendő. Felülvizsgálata alkalmával kérheti.

Józan életli. 1. A 12. szolgálati év második felében. 2. Nincs határozott összeghez kötve. 3. Szolgálati ügy.

1000. 1. Igen. 2. Kilencz. 3. Nem, hanem a vizsgán nyelendő rangszám szerint fognak sorolhatni.

A. D. Ha nincs megszakítás, beszámít.

H. P. 1. Igen. 2. Felveheti. 3. Igen. 4. Nem.

13. M. kard. Belügyminiszteri határozattól függ.

Torontál 1884. 1.—5. Nem tudjuk. 6. Határozott összeg nincs előírva.

16. Igen. Jelentkezzék az illetékes pótszárnyparancsnokságnál.

Bodrogközi. 1. Igen, mert veszélyes gonosztevőről van szó. 2. Nem. 3. Részben.

Ábrány. 1. Attól függ, hogy meddig fog szolgálni. 2. Nem. 1362/3. 8 év után.

Sz. A. Nom.

Sz. P. 1. Minden hó 12., 13., 14., 26., 27. és 28-án kell a főkapitányságnál személyesen jelentkezni. 2. Igen.

37. 1. Igen, — de csak a csendőrségi. 2. Csak egyszerűen számít.

Öreg csendőr. 1. Ugy illoti meg, mint minden más csendőrt. 2. Nem kap. 3. Nem. 4. Igen.

O. J. Lehet hogy figyelembe vesszük; a bélyegeket lupunk javára bevételoztük.

Csanádi csendőr. A pályázati feltételek közlír ó lettek tőve. Marosmenti. 1. és 2. Nem.

Drávapart. Igen.

G. I. esendőr. 1. Eszköz nem szükséges. 2. Az ablak puszta kézzel is kinyitható, de ez még nem képez szeméit.

B. F. A belügyminiszterileg ntólag engedélyezett pótdíj megfelelő hányada lesz a nyugdíjazásnál figyelembe véve.

19. Kérdezze meg az őrs parancsnokát.

V. Cs. 1. Sok. 2. Nem értjük, hogy mit akar? 3. Nem.

N. B. esendőr. 1. Az őrs szerzi be, ha jónak látja. 2. Házi perpatvar elintézése nem a mi dolgnk.

Gyarmati. Nézetünk szerint a portóköltség az illető esendőrt terheli.

Óriás. A szállítás többnyire a rendelő veszélyére történik, ami a szállító cég által a legtöbb esetben határozottan ki is lesz mondva; úgy gondoljuk, hogy ön is olyan feltételek mellett tette rendelését. A szállítás közben történt kárért tehát a cég nem tartozik kártérítést adni, és nem is tartozik a tárgyat kicserélni.

Pesti. 1. A törvény 13. §. 11. bekezdése szerint nem. 2. Részeléses rendelkezések fognak kiadani.

D. öreg esendőr. Nézetünk szerint a helyettesi teendőket ön végzi.

I. 1912. A tanszabvány nézetünk szerint nem tekinthető az Illet. szab. 42. §-ának 3. pont. h) alpontjában emeltettségű ösztönösítésnek.

R. M. 1886. Még nincs eldöntve.

M. Gy. A belügyminiszter hivatalból intézkedik.

1888. Fiatal esendőr. Lehet, hogy a különleges körülményekre való tekintettel kérésük teljesül.

Temesvár. A katonakönyv. illetőleg népfőlkelő igazolványi könyvcske szerint.

64. Nézetünk szerint április 1-én.

Bánya. 1. Ha az őrsparancsnok megengedi. 2. Címzetes őrmester. 3. A két utolsó honvédségi évet engedik el. 4. Nem.

Érdeklődő. Beszúmit.

Öreg esendőr. Csak ha kinevezik.

Vitatkozó esendőr. Nem fogják felvenni.

Öreg esendőr 4. Igen.

1913. Gyöngyvirág. 1. Kérheti, — talán figyelembe veszik. 2. Ha meg vannak hívva, nyugodtan elmehetnek. 3. A felvételi módokat olvassák, egyebet mi sem mondhatunk. 4. Igen, ha csak az nincs a borítékra írva, hogy: «az őrsparancsnok sajátkezű felbontására». 5. Még nem tudjuk.

Holló. 1. Nem írta meg, hogy éjjel történt-e vagy nappal, vagyis, hogy közbotrány okoztatott-e? 2. Olvassa el az *Illet. szab. 39. §. 2. pontját*. 3. Ha senki sem tud róla, akkor nem is büntethető.

K. J. Sorsjegye nem nyert.

Székelyhíd. Nem szúrta be.

L. I. esendőr. Ha sérelnesnek találja az eljárást, forduljon előjáróihoz.

Volt esendőr. Kérhessen a pötszárnytól.

FEJTÖRŐK.

Képtalány.

Betűtalány.

Ostrom
Drinápoly

Verstalány.

K-val élelmiszered,
T-vel ezzel keresed,
F-fel egyik koszáged.

Megfejtési határidő: 1913 márczius 10-ig.

Mind a három talányt megfejtők között egy darab Erzsébet királyné szanatorium-sorsjegy lesz kisorsolva.

Lapunk folyó évi 1. számában közölt fejtörők helyes megfejtése:

Képtalány: «Minden embertelen tettnek elérkezik bosszuálló órája». — **Betűtalány:** «Hathatós szerek». —

Verstalány: «Porosz».

Helyesen megfejtették: Pál Sándor ez. őrmester Szeged, Hazai Antal ez. őrmester Magyarkapus, Papp Titusz őrm. és Greits Lázár esendőr Iloncz, Póhori Lőrincz Óbsztercze, Oláh Ferencz ez. őrmester Gombos, Dobi József őrm. Bagát.

A kisorsolt Erzsébet királyné szanatorium-sorsjegyet Pál Sándor őrmesternek Szegedre elküldöttük.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésére.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Erzsébet-körut 12.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 1.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Elfogadjunk betéteket takarékpénztári könyvcskére. 1 Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő lekötése mellett helyezni elintéztünkkel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (a tőkekamatadó levonásával) 2 Oly takarékbetét után, melynek a betevő az 1. pontban felzett felmondási időt ki nem köti, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleget nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett. Utalványok, Intézkények és chequék beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Vesztünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Athelyezettettek:

1913 márczius hó 1-ével:

Nagy Béla, V. számú csendőrkerületbeli százados, nyitrai szárnyparancsnok, pótszárnyparancsnoki minőségben ugyanazon csendőrkerületnél: Pozsonyba:

Proch József, IV. számú csendőrkerületbeli százados, kassai pótszárnyparancsnok, szárnyparancsnoki minőségben az V. számú csendőrkerülethez: Nyitra:

altorjai Lőrincz Ignác, V. számú csendőrkerületbeli százados, pozsonyi pótszárnyparancsnok, hasonló minőségben a IV. számú csendőrkerülethez: Kassára:

Vass István I. számú csendőrkerületbeli járásörmester, dicsőszentmártoni járásparancsnok, hasonló minőségben a VII. számú csendőrkerülethez: Gyergyószentmiklósr.

Kardos Lajos VII. számú csendőrkerületbeli törzsörmester, a VI. számú csendőrkerülethez Székesfehérvárra a kerületi számvivőséghez.

Időleges nyugállományba helyezettett:

1913 márczius hó 1-ével:

Nagy Mihály Lajos, III. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint csendőrségi szolgálatra mindenkorra alkalmatlan.
Választott lakhely: Palánka (Bács-Bodrog vm.).

Előléptettek:

1913 február hó 1-ével:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Major Mihály őrsvezető ez. őrmester, *örmeslerré*; és
Losonczy Sámuel csendőr ez. őrmester, *örsvezető* ez. *örmesterré*.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Farkas István, Bőjte Péter, Bálint Dénes, Bőjthe Albert, Gáspár József, Kovács József II., Király Antal, Banya Gedeon, Kazán Párféné, Fischer György, Szabó Kálmán, Nyiri István, Lakatos Gábor és Albert János; továbbá

A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:
Pál József, Fábrián Sámuel, Cseke András, Antal János, Tankó János, Bartha Németh János, Györfi István.

Sándor Lázár, Pálti Vazul, Gagyai Péter, Imreh Ferencz, Veres Adám, Demény Gáspár, Györfi Ferencz, Bagoly Sámuel, Mihály Sándor, Bartók István, Bács Ferencz, Somosai Gábor, Jászgulyás Mihály, Both András, Vitos-Ágoston, Szász István, Karácsony Dénes, Vajda József, Balogh Lajos, Lakatos Pál, Ruzs Tivadar, Bakó Balázs, Csépi József, Szász József, Janka János, Szántó Antal, Szöcs László, Papp Mihály, Gábor György és Szvoboda Vince csendőrök.

Lovaglási jutalomdíj.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:
Péter László csendőr 3 drb. és Bleier Rezső járásörmester 2 drb. 10—10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíjban részesítettettek.

Névváltoztatás.

Vella József csendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1913. évi 8768/VI—a. számú engedélye alapján vezetéknevét «Váradia-ra» változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Hatházi Lajos őrmester, Nagy Annával, 1913 január 28-án. Aranyosgyéresen.

Cutoin Vazul csendőr ez. őrmester, Moldován Annával, 1912 november 11-én, Hégenben.

Csekme Tamás csendőr ez. őrmester, Németh Annával, 1913 január 19-én, Szentkatolnán.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Dörnyei János csendőr ez. őrmester, Pencz Máriával, 1913 február 6-án, Nagykikindán.

Pálfi Mihály csendőr, Hildenbrand Johannával, 1913 január 28-án, Sósodon.

Csendőrségi kalapborítók

á 1 kor. 50 fill.

Íróasztalra dobozok á 6 kor.

Íróasztalra rekesz-fedőlapok

60 és 80 fillér.

Mindazeket előírás szerinti méretek szerint és előírásnak megfelelő kék préselt papirossal bevonva — ajánl

Makó Károly könyvkötő és dobozgyártó, Brassó.

Húsz koronán felüli megrendelések portómentesek.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

Könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir. csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára.

Minden csendőrre rendkívül fontos!

AZ ÚJ NYUGDIJTÖRVÉNY

(1912. LXV. t.-cz.). — Magyarázatokkal ellátta Dr. DÁNOS ÁRPÁD miniszteri fogalmazó. — Ára 1 kor. 50 fill.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre — — 12 korona

Félévre — — — 6 korona

Negyedévre — — 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Az altiszt.

Írta: R. L.

Milyennek képelem én el az ideális altisztet? Röviden: oly közvetlen előljárónak, aki *minden tekintetben* mintaképe alárendeltjeinek. Ez a «minden tekintetben» nagyon-nagyon sokoldalú s ha csak egy része is ráilleszthető altiszt karunk zömére, akkor is kiváló erővel dicsekedhetünk. Megkísérlem ezt a «minden tekintetben»-t közelebről meghatározni.

Intézményünk életében, annak széttagoltsága folytán az altiszt igen számottevő tényező. Jelentőségét nem lehet, nem szabad lekicsinyelni s bizvást elmondhatjuk, hogy ha altisztjeink rosszak, inog az intézmény is. Amellett, hogy az altiszt irányítja elsősorban és közvetlenül a külső szolgálatot, legelsősorban tehát rajta múlik az örskörlet közbiztonsági állapotának jó vagy rossz volta: ezenfelül alárendelt altisztjeinek és esendőreinek ő a közvetlen előljárója, még pedig olyan előljárója, akinek a Szolgálati Szabályzat és Szolgálati Utasítás értelmében adott parancsait feltétlenül és haladéktalanul végrehajtani kötelesek.

Hogy ez az exponált örsökön mit jelent s mekkorra feyelemzettség kell ehhez, azt bővebben fejtegetni felesleges szószaporítás lenne. «Fejétől büzlik a hal» tartja a példabeszéd. Ha az előljáró rossz példával jár elől, csak természetes, hogy alárendeltjei sietnek őt utánozni.

Egyik katonai szaklapban olvastam, hogy a hivatásos altiszt a hadseregben az, ami a művezető a gyárban. A mérnökök a legjobb és legszebb terveket kieszelhetik, lehetnek az igazgatók a legzseniálisabb üzletemberek, állhat a hivatalnoki kar akár csupa akadémikusból: ha a végrehajtó közeg, a művezető rossz és megbízhatatlan, tönkremegy a gyár, mert tőle függ, hogy a nagyszerűen kidolgozott tervek és eszmék a gyakorlatban nagyszerűen végre is hajtassanak.

Szakasztott ilyen a viszony nálunk is; ha nem jó az altiszt, nem jó az intézmény sem.

Milyen tehát egy ideális altiszt? A Szolgálati Szabályzat III. része a század őrmesterétől megköveteli hogy... «belátással, kipróbált becsületességgel, szilárd jellemmel és oly katonai ismeretekkel birjon, melyek őt arra képesítik, hogy századparancsnokának segédkezhessen». «Különösen fontos, hogy az alárendelték jellemtulajdon-

ságait és tehetségeit ismerje, hogy így egyeseknek alkalmazhatóságát helyesen megítélhesse és arról a szükséges felvilágosításokat megadhassa.»

Első és alapfeltétel tehát a szilárd jellem és a tántoríthatatlan becsületesség; ez különben nálunk nem erény, hanem kellék, amely nélkül csendőr el sem képzelhető.

... Mintegy tíz évvel ezelőtt nagy apparátussal nyomoztunk Felsőmagyarország egyik határszéli vármegyéjében, ahonnét évtizedek óta nem kaptak katonáék egy fia ujcnczot sem; a katonaszabadítás a legraffináltabb módon járta.

Leggyakoribb módja az eltitkolásnak az volt, hogy a fingermekeket az anyakönyvvezető leányneven és nőneműnek írta be az anyakönyvbe. Azt is megtette, hogy a sorozási lajstromba a 15 éves fiut 20 évesnek írta be s az persze, hogy nem volt hadiszolgálatra «alkalmas». Az egyik őrsparancsnok nagyon szorongatta a panamázó társaságot s kérhetetlenül folytatta a nyomozást. Mikor már nagyon szorult a burok, a bűnösök összeadtak tízezer koronát s azt felajánlották az őrsparancsnoknak, ha «futni» hagyja őket: nem is messzire, csak a határon át Galicziába. Tízezer korona sok pénz, különösen egy vagyontalan csendőrőrmesternek nagyon sok pénz. Mi mindenre jutna is abból. Gyermekait iskoláztathatná, jómagára es családjára is többet költethetne; aztán ha netán nyugdíjba kellene menni, lenne egy tekintélyes tőkéje, amivel valamit kezdené s mindez miért? Csak hogy egyetlenegyszer szemet hunyjon s egerutat engedjen a terhelteknek. S az a szegény őrmester azzal felelt a kecsgetető ajánlatra, hogy még aznap bekisérte az egész társaságot s pénzesztől átadta a bíróságnak.

Semmi különösebb dolgot nem csinált az őrmester; csak tántoríthatatlanul becsületes maradt.

Amilyen a becsületessége, olyan kiválóak legyenek egyéb jellembeli tulajdonságai is. A nyílt, egyenes őszinteség jellemzi az igazi katonát. Legyen igazmondó s valótlant soha semmi körülmények között, még tréfából se mondjon.

Legyen szókimondó, anélkül, hogy fecsegővé válnék. Legyen nagylelkű, kerülje az irigységet és a bosszualást. Alárendeltjeinek hibáját sohase nézze el, minden körülmények között tegye azt szóvá, de tegye ezt higgadt, nyugodt hangon és modorban, ne fortyanjon fel mindenért s különösen ne szitkozódjék. Higgadt, nyugodt

BUTOR

kézpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNél
BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÚT 8. SZ.
Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88-59.

BUTOR

modorával egyuttal jó példát mutat alárendeltjeinek, hogy azok basonlóképen viselkedjenek a néppel szemben. Alkalmazzon a hiba nagyságához mértén megintést, feddést vagy feljelentést, de tegye mindezt atyai jóakarattal s ne zaklassa vagy üldözze alárendeltjeit. Erre egyébként még visszatérek.

Ismertem egy igen buzgó, lelkiismeretes és pontos altisztet: mégis félév alatt tönkretette örökös kicsinyeskedő szekaturájával és illetéktelen beavatkozásával a legjobb csendőrt is, ugyannyira, hogy az vagy leszereft, vagy más uton-módon igyekezett megmenekülni az őrsről.

Előjáróiról soha semmi körülmények között rosszat, vagy előnytelenet ne beszéljen s ha alárendeltjeinél ilyet észlel, a legkérlelhetetlenebb szigorral lépjen fel, mert nincs fegyelemrontóbb és elvetendőbb dolog az előjárók elleni áskálódásnál.

Szolgálatát mindig a legpontosabban teljesítse s szabálytalanságot sohase kövessen el, mert ez nagyon megbosszulja magát. Ha szolgálatát bármely okból nem végeztetné úgy, amint az elő van írva, inkább vonuljon be őrsére, de ne panamázzék s különösen ne csak a papíron portyázzon, mert ezzel csak önmagának árt, lévén elsősorban az ő érdeke, hogy a rábizott körletben rend és csend legyen.

Ha így cselekszik, akkor alárendeltjeitől is nyugodt lelkiismerettel megkövetelheti a szolgálat pontos teljesítését, míg ha csak egyszer is követett el szabálytalanságot, már is feszélyezve van csendőrei előtt, amikor oly szolgálatot követel tőlük, amelyet ő maga nem teljesített.

Az alárendeltekkel való bánásmódjában sohase a rokonvagy ellenszenv, hanem az egyforma jóindulat vezérelje. Minden embertől, aki a testületbe belép, fel kell tételoznünk, hogy kedvet és hajlandóságot érez a magaválasztotta csendőrségi életpálya iránt. Mégis, miért hagyják oda sokan már az elvállalt három évi szolgálati kötelezettség letelte után? Legyünk őszinték: igen nagy százaléka a kilépéseknek az előjárók ellenszenvének tudható be!

Ha lehetetlen is mindenki vel rokonszenvezni, azért még az ellenszenvnek látszó alárendelttel szemben is feltétlenül igazságosnak és méltányosnak kell lennünk. Senki sem tökéletes és hiba nélkül való. Megeshetik, hogy az előjáró felelősségterhes kötetmei teljesítése közben többet téved, mint alárendeltje, anélkül, hogy tévedését észrevénné!

Legjobb ugyanezért megtartani az arany középutat; tartózkodjunk a szélsőségektől s részvétlenséget vagy rosszakaratot ne tanusítsunk semmi körülmények között alárendeltjeinkkel szemben.

A haderő legjobb anyaga áll rendelkezésünkre; csak érteni kell ezt az anyagot megfelelően értékesíteni.

Az előjáró tanusítson érdeklődést alárendeltjeinek sorsa iránt, igyekezzék bennük a becsvágyat és az ön-

éretet felébreszteni és fenntartani. Az alárendelt nem élettelen báb, hanem élőlény, akit nem lehet kaptafa szerint kezelni, hanem *azzal kövélkeztesen és minden egyes egyéniségéhez mértén kell bánni*, mert amíg pl. az egyszerű megfeddést az egyik fel sem veszi, a másikra érzékenyen hat. Bármily szépen hangzanak is azonban a Szolgálati Szabályzatnak a bánásmódra vonatkozó szavai, sajnos, van elég eset, hogy csak irott malsasztanak tekintetnek. Némely előjárónak, úgy látszik, külön Szolgálati szabályzata van s mibelyt az őrs vagy járásparancsnokságot átvette, legelső dolgának tartja «rendet teremteni». Ha tudná, hogy mennyi elkeseredett alárendeltet kerget el a testülettől és mennyi kárt okoz a kinstárnak az ő okvetetlenkedő rendcsinálásával! A magasabb körök és parancsnokságok minden lehető megtesznek a létszámbiány elenyésztésére. Addig azonban, amíg az előjáró az alárendelttel — menten minden személyi ellenszenvtől — méltányosan és igazságosan nem bánik, alig hiszem, hogy meg lehessen állítani a jelenlegi természetellenesen nagy létszámhullámzást.

Ismételten hangsúlyozom, hogy alárendeltjeink cselekményeinek vagy szavainak elbírálásánál sohase vezéreljen bennünket a harag, mert nincs annál rosszabb tanácsadó.

A Szolgálati Szabályzat is arra tanít, hogy a fenyítést ne birtelen haragunkban, hanem meggondoltan, higgadtan, az összes körülményeket mérlegelve szabjuk ki.

Igaz ugyan, hogy ez a hirtelen természetü előjárónak eleinte kissé nehezére fog esni, ámde azért vagyunk eszes, akarattal felruházott lenyek, hogy önnönmagunkat fegyelmehessük, káros indulatainkat féken tarthassuk.

*

Józan életmód nélkül el sem képzelhető a jó aliszt. Az az altiszt, a ki a korcsmárost gazdagítja keresményével, nem számíthat a «jó» jelzőre; annak nem hogy megtakarított pénze lenne, a melyet előre nem látott esetekben felhasználhatna, hanem adósságai vannak, fünek-fának tartozik; a korcsmázó altiszt elhanyagolja szolgálatát, legénységének nevelését és vezetését, elhanyagolja családját; mindezek oly jelenségek, a melyek az illetőnek megbízhatóságát nagyon kétségessé teszik. Az ilyen altiszt elhanyagolja önképzését s előállhat az a furcsa — de ránézve szomorú és megszügyenítő — eset, hogy egy-egy szorgalmas és igyekvő csendőre jobban tudja a paragrafusokat, mint ő! Az ilyen viselkedésnek természetesen megvannak a következményei: néhány fenyítés, ha ez nem használ, az önállóságtól való elmozdítás s ha még ez sem hatott: a testületből való eltávolítás. S mindezt az oktalan, léha, beosztás nélküli életmódnak köszönheti. Nem akarom ezzel azt mondani, hogy zsongori módon félrekaporgasson minden garast. Korántsem. A csendőrségi

Ha fáj a feje? ne tévovázzék, hanem használjon azonnal

Beretvás-pastillát

mely 10 percz alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban.

Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

szolgálat igen nehéz, fárasztó szolgálattal s oktalanság lenne, kifáradt, elcsigázott testünktől a jó ételt és italt megvonni, de tegyük ezt mértékkel s mivel a példaszó azt tartja, hogy «több nap mint kolbász», jó lesz tehát a felesleget eltenni.

*

Nagy gondot fordítson az altiszt a külső megjelénésre, a tiszta és csinos öltözködésre; ezzel is követésre méltó példát szolgáltat alárendeltjeinek, tudott dolog lévén, hogy «a milyen a gazda, olyan a kocsisa»; de kifogástalan öltözködése által öregbíti a testület tekintélyét is; míg kopott, elrongyolt, piszkos vagy pecsétes ruhája csendőrt látni, nem tartozik az épületes dolgok közé.

Faluhelyen az altiszt tekintély, (a melynek nagysága mindig az illetőnek egyéni sajátosságaitól függ); az intelligentia szívesen társaságába fogadja, szívesen érintkezik vele, felveszi tagnak a casinóba, szóval, mint egyenrangúval bánnak vele. Itt kell azután tapintatosan megállapítani azt a bizonyos társadalmi határvonalat, a melyen ha túllép, vét az illendőség, az illetudás és a köteles szerénység ellen; nem az altiszt kar leki-csinyléseképen mondom, de hiszen természetes és önmagától értetődő, hogyha az a járásbíró vagy a pappal szorít s szívesen el-eldiskurál vele, ebből még korántsem következik, hogy ők a társadalomban már most egyenrangúak is; hiszen rang, mód és képzettség terén áthidalhatalan űr van közöttük.

Tehát mindig csak szerényen, soha tolakodóan ne viselkedjünk, mert tolakodásunkkal elidegenítjük, szerénységünkkel megnyerjük az embereket; szóval ne akarjunk többnek látszani, mint a mik tényleg vagyunk. Megnyugtatóul idejegyzem, hogy a szerénység nemcsak az alsó és középosztályokban, hanem a mágnásvilágban is nagyabecsült és frequentált tulajdonság.

*

Szerintem az a jó altiszt, a ki tetőtől talpig becsületes, önzetlen férfiú, a ki önmagával és másokkal szemben egyaránt következetes, a ki önmagán uralkodni képes s a ki a szabályokat pontosan betartja és betartatja s azoktól semmi körülmények között el nem tér.

Kivánjuk, hogy minél több ilyen altisztje legyen testületünknek!

Csendőr jelentkezők gyűjtése.

Irta: Pajtás.

Testületünk kedvező, vagy kedvezőtlen kiegészítési viszonyai a csendőr jelentkezők számával van összefüggésben.

A közbiztonsági szolgálat zavartalan ellátása; nevezetesen az őrskörletek pontos felügyelése, a megelőző

szolgálatok, nyomozási eljárások, karhatalmi segédletek, hogy meglegyenek, mind azon fordul meg, van-e elegendő kiképzett csendőrünk, vagy sem. Az őrsökön a közigazgatás fenntartható hogy legyen, a légénység jó ellátásban részesülhessen, szintén azon fordul meg, van-e a gazdálkodásban résztvevő, vagy sem.

Lényeges dolog tehát, hogy a létszám pótlására minden időben megfelelő jelentkezőkkel rendelkezeshessünk, mert a létszámunk teljessége nem csupán az állam közbiztonsága szempontjából kívánatos, hanem a testületünk egysége, fejleszthetősége, további élete szempontjából is.

Ha örökös a létszám hullámváz, ha mindig új a csendőrlégénységünk, nem haladhatunk a fejlődés, a tökéletesedés útján, mert mindig az első kiképzés, jóformán az irni-olvasni tanítás köti le az őrsparancsnokok idejét.

Tárgyaltanná válna munkám, ha a jelentkezők gyűjtésével bajok nem volnának s ha a testületbe felvett emberek meg is maradnának és átlagosan 10—15 évet szolgálnának.

Sajnos azonban azt kell tapasztalnunk, hogy kiegészítési viszonyaink napról-napra gyengébbek, mert bár jelentkezőket úgy ahogy és olyat amelyet találunk, de ezek nagyrésze szellemileg korlátolt egyén a csendőri életpályáról fogalma a legtöbbször nincs; sok valósággal szerencsét jön próbálni s rövidesen valamennyi odahagyja a testületet.

Intéző-köreink figyelmét ez a kérdés régen foglalkoztatja s intézkedések is történtek a kedvezőtlen viszonyok megszüntetésére; de a baj nem szűnt meg mind-ezideig.

Lássuk tehát. A kérdés az, hogyan kell jelentkezőket gyűjteni és hogyan lehet a jelentkezőket a testületben megtartani?

Először a jelentkezők gyűjtéséről beszéljünk. Addig, amíg a létszámhiánnyal nem küzdöttünk, az önként jelentkezők többé-kevésbé fedezték a beálló fogyatékat. Utóbb a nagy szaporítás, a folyton növekvő időelőtti leszerelés révén nagyobb és nagyobb lett a létszámhiány s különböző módzatok jöttek divatba a jelentkezők gyűjtésére. Ezek között a legáltalánosabb a kényszer gyűjtés volt.

Ez abból állott, hogy minden őrsparancsnoknak kötelessége volt egy jelentkezőt szerezni.* Az így gyűjtött jelentkezőkből kevés vált be, mert ez nem természetes gyűjtés volt: statisztikára lehetett jó, de lényegében határozottan káros volt, mert a legtöbbször csak a pontosan teljesítendő parancsot, világosan a «fogy jelentkezőt», látták benne s minden megfontolás nélkül azt

* Mert sajnos, a legtöbb őrs önbuzgalomból nem tesz semmit. (Szerk.)

Első magyar vill. erőre berend. hangsz. r-gyár honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangsz. r-gyára. Orosz és a szabadalmasszott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánoszid-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2. Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fuvó hangszereit és alkalmatosságokat. Harmonikák erős elpueztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olesón eszközöltetnek. Arjegyzék minden hangszerről külön küldetik. Magyarországi legnagyobb vonós és fuvó hangszerek gyára.

STOWASSER JÁNOS

osás ári és királyi udvari szállító, a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir. Orosz és a szabadalmasszott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánoszid-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

teljesítették.* Nagyon kevésnek jutott eszébe, hogy arról van szó, hogy egy, a jó hírnevét féltékenyen őrzött testületbe felvehető embert kell keresni, aki bajtársunk lesz. Ha így fogták volna fel a rendelkezést, akkor kevés fáradsággal minden örs tényleg egy jóra való, derék jelentkezőt szerezhetett volna a testületnek. Azonban nem így történt.

Valakit fogni kellett, hát mindegy volt, bárkit is; a fő, hogy rá lehessen venni a belépésre és lehessen útba indítani. Aztán, hogy esküt tenni nem akart, hogy némelyikről kiderült, hogy büntetendő dologért körözve van; azt mind nem vette figyelembe a gyűjtő. Nos ebben a gyűjtésben erkölcsileg is szegyetlen szerepet töltött be az, aki ilyenformán akart a testület érdekén segíteni. Eltekintve attól a lelkiismeretlenségtől, hogy kétes előéletű, sokszor érdemtelen embert akart valaki a testületbe becsempészni, nemcsak magáról tesz szomorú önvallomást, hogy neki mellékes, ki lesz a bajtársa, de jóérzésében sértette alárendeltjeit is, akiknek végig kellett szenvedni az ilyen embervásárt s túrni kellett, hogy selejt alakok jussanak közéjük. Hány önzértes csendőrrel utáltatja meg az ilyesmi a szolgálatot és hány jóra való polgári egyén riad vissza a csendőrséget élethivatásul választani, ha látja, hogy milyen könnyen, válogatás nélkül lehet csendőr valaki.

Ez nem túlzás, de szomorú valóság.

Igaz, hogy talán ilyen muszáj-gyűjtéssel ideig-óráig ki lehet a létszámot egészíteni, de az tartós nem lesz, rengeteg pénzáldozatot követel s annak a veszedelme is vele járhat, hogy az ily rendszerű kiegészítés a bajtársias jó szellemet, egyetértést is tönkre fogja tenni.

Nagy hibája aztán a gyűjtéseknek az is, hogy nem az örsparancsnok maga keresi a jelentkezőket, hanem rábizza csendőreire, akik sok esetben nem hogy keresnének, hanem elriasztanak sokakat a csendőrségtől.

A jelentkezők gyűjtése részletesen ismertette és szabályozva sehol sincs s ezért az amatőr jelentkező-keresők ámitással, túlzott dicsekvéssel valósággal keritenek.

Persze az ilyen dobbal verebet fogás nem sikerül. A csalogatott ember bizalmatlan, érdeklődik, kérdőzködik másoktól; rendszerint a volt csendőröktől, no és aztán nem lesz csendőr, sőt iparkodik másokat is lebeszélni, ha történetesen belépési szándékukról tudomást vesz.

Sokat érdeklődtem éveken át próbacsendőreimnél, hogy kit mi hozott a testületbe. A sok mindenféle ok közül egy ragadta meg különösen a figyelmemet. Az illető kérdésemre így felelt: „Kedvet kaptam csendőrnek lenni. A mi falunkban a csendőröké a legszebb ház, tiszta, rendes az udvara, szép a kertje, kis gazdasága. A csendőrök tiszták, rendesek, értelmes, tanult embe-

rek, megtakarított pénzüik van, jól élnek. Az örs parancsnokuk köztiszteletben és közszeretletben áll.”*

Erre a vallomásra alapítom azt, amit a jelentkezők gyűjtésére nézve elfogadhatónak és kötelezőnek tartok.

Kedvet kapni a csendőri szolgálathoz. Kedvet csinálni önkéntelenül, nem verbuválás útján, hitegetés, rábeszélés, ámitással, hanem azokkal a nemes és szép tulajdonságokkal, amelyekkel meg lehet hódítani minden tisztességes jóra való embert.

Rend, tisztaság, csínosság az örsön, egyetértés egymás között, őszinte és önzetlen ragaszkodás a parancsnokok iránt. Emberséges, illetudó magaviselet a polgársággal szemben s viszont ezek részéről a kiérdemelt megbecsülés, bizalom és szeretet azok a kellékek, melyek kedvet adnak a jóra való embereknek a csendőrséghez való bejutáshoz. Nem kötéllal fogni az embereket, hanem a csendőrség nemes nimbusával hódítani.

Látnivaló az elmondottakból, hogy a jelentkezők egészséges módon való gyűjtésének első kelléke az örs állapotában rejlik. Ha az örs parancsnokától kezdve az utolsó próbacsendőrig, akként viselkedik, hogy annak hatása alatt kedvet kap szolgálni a komolyan gondolkodó ember, akkor lesz jelentkezőnk bőven; ellenkező esetben a tökéletes kiegészítést nem remélhetjük.

Az életben is az a vállalkozás, ahol az emberek boldogulásuknak biztos reményét látják, nem marad részvéttelenség; ellenben ott ahol bizonytalanságot, széthúzást, panaszt, elégedetlenséget látnak csupán, nem jelentkezik senki.

Nem akarom felfedezni ezt az igazságot, amit állítok; de tényleg figyeljük meg, hogy vannak örsparancsnokok, akik nagyon sok jóra való embert szereztek a testületnek, minden rábeszélés nélkül s viszont vannak olyanok, ahol erőnek erejével sem volna csendőr valaki.

Mindebből a levont igazság az, hogy az örsök szerepén, a közönségre tett hatásán fordul meg az, hogy valakinek kedve lehessen a csendőri életpályához.

A másik kérdés, amire csak röviden akarok kiterjeszkedni, mert csak részben függ össze a jelentkezők gyűjtésével, az, hogy mi módon tartjuk meg a jelentkezőket a testület részére? A jelentkezők biztosításának kérdése t. i. már ott kezdődik, mikor valaki a belépésre irányuló hajlandóságáról vallomást tesz. Nem elegendő az ilyennek azt mondani, hogy majd utána nézünk, ki fia, micsoda ember stb., hanem mindjárt jóindulatu felvilágosítással tárjuk elébe a csendőr életpályát, mint élethivatást. Nagyon sok esetben ez nem történik meg s a jelentkező, aki a saját megfigyeléseire, tapasztalataira marad utalva, rosszindulatu rábeszélések hatása alatt elveszti kedvét, ingadozó lesz, sokszor a behívó

* Ha ez elő is fordult, a pótszárnyánál, esetleg a tanosztályánál felismerték hasznavehetetlen voltát és visszaküldötték. A sok közül azonban mégis akadt jó is. (Szerk.)

* Csak hogy nincs minden faluban csendőrség! Más távolabb fekvő községekbeliek közül sok nem is lát csendőr-laktanyát. (Szerk.)

HA KÖRÖG, HAZNÁLJON AZONNAL

HURUTPASZTILLÁT!!

mely a legmakacsabb köhögést is azonnal elűri. 1 doboz 50 fill.
3 doboz 1 K 20 f. Kapható mindenütt. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykőrösön.

MENTHOL REUMASZESZ

Bouma, café, Keszvény, mindennemű me (fáradt) eredő
fájdalmat perzselő használat után megszüntet a Gerő-féle
Ára 1 kor., 3 üveg 2 K 50 fill. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykőrösön.

Lappok a budapesti állatkertben. — A sátor előtt.

parancskor kijelenti, hogy már nincs kedve csendőrlenni.

Nyilvánvaló tehát, hogy a jelentkező hajlandóságának tudásával még nincs elég téve annak biztos megtartására is. Éppen ezért napokon át gondolkozási időt kell adni a jelentkezőnek s felbátorítani, hogy minden kérdésben, amire felvilágosításra szorul, kérjen tanácsot. Az emberséges, nyílt bánásmód bizalmat ébreszt a jelentkezőkben s kedvét, elhatározását erősíti. Mindenben tanácsot fog kérni s mint leendő bajtárstól a felvilágosító jó tanácsokat ridegen megtagadni nem szabad. Sok jelentkezőt szokott aggasztani, hogy a szolgálat egészségrontó és hogy idő előtt tönkreteszi az embert. Az illet fel kell világosítani, hogy a rendes életmód, a józan élet teljes biztosítékot nyújt bárkinek arra, hogy késő öregségig szolgálhasson. Elébe kell tárni azon szükséges kellékeket, amelyek nélkül a csendőri pálya nem lehet élethivatás; így a rendszeretet, takarékoság, józan élet, fegyelmezettség, jó magaviselet, szorgalom stb. Közben szerezzen meggyőződést az őrsparancsnok a jelentkező leleményességéről, ügyességéről, észbeli tehetségéről, hogy már az őrsön kapjon első izelítőt a csendőri szolgálatból. Elismeréssel, buzdítással éljen, mert mindez próbája a jó csendőr jelentkezőnek s erkölcsi jelentősége még abban is rejlik, hogy látja a nehézségeit, próbáit a bejutásnak, ami minden ambiciozus embert jobban serkent, mintha könnyűszerrel máról-holnapra lehetne tagja testületünknek.

Mikor így teljesen tisztában van a jelentkező egyéniségével, szellemi képességével, akkor készítsen róla beadványt azzal a megnyugtató és felemelő tudattal, hogy egy a testületnek minden tekintetben megfelelő tagot szerzett. Az ilyen őrsparancsnok, ha kevesebb jelentkezőt gyűjt is, inkább méltó az elismerésre és a dicsőretre, mint az, aki minden körülmények, válogatás nélkül csupán számszerint papiroson fejt ki nagy tevékenységet.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Fűszerek és gyümölcsök a XVI. században.

Brassó város régi följegyzései nyomán érdekes cikkben foglalkozik az «Uránia» legutóbbi számában dr. Moesz Gusztáv azzal, hogy milyen fűszerek és gyümölcsök voltak ismeretesek a XVI. században, a már akkor is magas műveltségű Brassóban. E cikkből közöljük az alábbiakat.

Brassó ez időben a hazai fűszereken kívül még a következőket ismerte: a czimmetfahéjat, a fekete borsot, a gyömbért, a szegfűszeget, a szerecsendiót, a nádcukrot és a sáfrányt. Az utolsót kivéve, mely Európában is megtörem, mindannyi a forró Ázsia terméke. Az amerikai fűszereket még nem ismerték. Igaz, Amerika

nem is adott nekünk annyi fűszert, mint Ázsia, de a fűszereknek legfinomabb, legillatosabb fajtáját, a vaniliát, Amerikának köszönhetjük.

A város régi számadásaiban, főképen a huszadjegyzékekben gyakran találunk fűszerekre vonatkozó feljegyzéseket.

Megtudjuk e jegyzékekből, hogy 1503-ban behozták a városba:

7 kanthner és 30 liber szegfűszeget (cariofolium);

8 forint ára muskátvirágot (flores muscati);

14 forint ára czimmetfahéjat (cinammonum);

40 kanthner gyömbért (zinziber);

és 708 kanthner fekete borsot (piper).

Megtudjuk azt is, hogy fél kanthner szegfűszeg értéke 40—45 forint, 1 kanthner gyömbér ára 30—32 forint és 1 kanthner fekete bors ára 48—54 forint volt.*

Az eddig felsorolt fűszerek Kelet-Indiából és a Molukki-szigetéről valók. Kérdés, hogy kerültek ezek Brassóba?

E fűszereket a régi népek is jól ismerték. A szerecsendiót (muskátdió) már az egyiptomi múmiák sírjában is megtalálták. Az arabok nagyszabású kereskedése révén terjedtek el ezek a fűszerek az akkor ismert világ minden részébe. Kereskedésük nagy haszonnal járt s hogy ettől el ne essenek, borzalmas mesékkel ijesztgettek vevőiket, nehogy kedvük kerekedjék a fűszerért Indiába menni. E mesékben a Phönixmadár, a mérges kigyók, az ijesztő denevérek, mocsarak és sziklák szerepelnek. Az arabok hatalmának letörése után a velenczések és a genovaiak folytatták a fűszerekkel való kereskedést. Meg is gazdagodtak belőle. Majd midőn Amerika felfedezése (1492) és Afrika körülhajózása (1498) a portugalokat és a spanyolokat ismeretlen tengerentúli országok felkeresésére csábította, a fűszerkereskedés is ezen nemzetek kezébe ment át. A Molukki-szigetek 1524-ben jutottak a portugalok, majd 1599 után a hollandusok birtokába. A brassóiak tehát a XVI. század elején még a velenczések révén jutottak Kelet-Ázsia fűszereihez.

Bizonyára Konstantinápolyból szállították a fűszert Brassóba, mert amott a velenczéseknek nagy áruházai voltak. Erre enged következtetni a huszadjegyzékeknek ez a sűrűn előforduló kifejezése: «de partibus Transalpinis adduxit». Kiténik az is, hogy Brassónak rendkívül élénk összeköttetése volt a havasokon túl fekvő országokkal. Az áruforgalom a tömösi és a törösvári szorosokon át bonyolódott le.

Ez időben a déli fűszerek drágák voltak. Gondoskodtak erről a kereskedők. A hollandusok például összes gyarmataikon kiirtották a szegfűszegfát és a muskátdió fáját és csakis Ambonia szigetén engedték meg természetüket, de itt is csak korlátozott mennyiségben. Halálal lakolt, a ki e rendelkezést megszegte. Sőt megtették azt, hogy egész hajórakománnyal égettek el több millió koronát érő czimmetfahéjat, csak hogy az áruk le ne szálljon a nagyobb kínálat következtében. Így gazdagodott

* A szegfűszeg nevei a huszadjegyzékekben: cariofolium, cariofolius, carioflorum.

Az Eugenia aromatica-fa szárított bimbója. Hazája a Molukki szigetesorsó.

Kanthner és liber a XVI. században használatos súlymérték. Kanthner talán azonos a Centner-rel, azaz a mázsával.

Az akkori forint aranypénz volt. Értéke körülbelül 20 korona lehetett. Asper ezüst váltópénz, értéke 40 fillér lehetett. Két asper tett ki egy dénárt, ötven asper egy forintot.

Ölje meg a gazdaságban és háztartásban nagy károkat okozó egereket és patkányokat! De vigyázzon, hogy ártalmas állatait meg ne mérgezze: 5197

VETERINARIA DROGERIÁBAN, BUDAPEST, LÓNYAY-UTCZA 18/b. SZ.

Egy holdra elevenedő egérintő ára 3 korona 50 fillérbe kerül. — Irjon egy levelező-lapot.

A Morrattin a mez- és házi egerek és patkányok között pusztító betegséget idéző elő, megöli őket, de a többi állatra és az emberre ártalmatlan. — Megrendelhető a 5197

Lapp anya csecsemő gyermekével.

Lapp gyerekek sarki kutyával.

Lappok a budapesti állatkertben.

Hollandia 180 éven át, míg végre az angolok kezébe kerültek a kincseket érő fűszeres szigetek, mire a fűszerek is olcsóbbak lettek.

A XVI. században csak úgy kedvelték a déli fűszereket, mint akár a rómaiak a császárok korában. Az akkori szakácskönyvek elárulják, hogy a pecsenyék elkészítésénél milyen pazarlással alkalmazták a fűszereknek egész sorát. Egy württembergi herceg lakodalmán, 1511-ben, 36 font gyömbért, 120 font szegfűszeget, 40 font sáfrányt és 35 font édesgyökeret használtak el.

A későbbben történeti hírességre szert tett Fugger-család is, nagy gazdagságát és grófi rangját a Hollandiában folytatott fűszerkereskedésnek köszönhette. Oly gazdag lett, hogy V. Károly császárt is sokszor segítette ki pénzzavarából. Midőn a császár 1530-ban, Olaszországból jövet meglátogatta Fuggert és mentegetődzött, hogy adósságát nem fizetheti meg és panaszkodott, hogy az olasz levegő után itt mennyire fázik, Fugger egy nyálal czimmetfúval fűttetett be a kandallóba s a lobogó lángokba vetette a császár adósságlevelleit. Hogy a császárt ez a drága tűz mily kellemes melegséggel hevítette, azt könnyű elképzelni.

Feltűnő a Brassóba behozott gyömbérnek és fekete borsnak nagy mennyisége. A gyömbért napjainkban csak kevésbé használják, ámbar az ázsiai népek most is erősen fogyasztják.

A fekete bors nélkülözhetetlen fűszerré lett. A régiek nagybecsülték. Plinius ezt írja róla: «Indiában vadon terem, nálunk pedig arannyal, ezüsttel fizetik.» Midőn Alarich, a gótok királya Kr. u. 409-ben Rómát meglátogatta, badisarczul többek közt 3000 font fekete borsot is követelt a várostól.

Úgy látszik azonban, hogy Brassó lakosainak legkedvesebb fűszere a sáfrány volt.* Ezt vásárolta a törcevári várnagy is a vár emberei részére s erre adott a város legtöbb pénzt, midőn János királyt vendégelte. A számadásokban egyik fűszer sem szerepel oly sűrűn, mint a sáfrány.

Ostermayer Hieronymus «História»-jában olvashatjuk, hogy 1532-ben igen sok sáfrányt hoztak Erdélybe. S a mikor a polgárok adót jöttek fizetni, rájuk tukmálták a sáfrányt. Meg kellett venniök, ha nem is volt rá szükségük. Sokan be is dobálták a patakba, de azért csak meg kellett fizetni az árát.

Mindenesetre érdekes módja ez a pénzszerzésnek, melynek mását manap is megtalálhatjuk. Gondoljunk csak az okmánybélyegre! Nem kell senkinek, mégis pénzt kell érte adni!

Napjainkban alig-alig használják a sáfrányt. Kiment a divatból. Még leginkább a svájcziai kedvelik. S ha a régi írások olyannyira nem magasztalnák, el se binnök, hogy évszázadokon át ez emberiség nagy részének becses fűszere, orvossága, csodaszere és festéke volt!

A görög mitológia naiv poézisével többször is szól a Crocusról. Aurorának, a hajnal istennőjének és Dionysiosnak, a bor istenének volt kedves virága.

A rómaiak is sok poézissel csüngtek e kedves virágon. De ez a poézia nem a görögök szelid, naiv költészete, hanem a tomboló vad lélek szilajságának megnyilatkozása. A komoly Seneca írja: «Ujban már arra is rájöttek, hogy elrejtett csövekből sáfrányos vizet szivat-

tyúztak igen nagy magasságba, hogy a színbáz közönységét vele befecskendezzék és megszagossítsák.» (Ime, a mai perolinpermetezés ősi nyoma) Petronius pedig arról értesít, hogy a gazdagon terített asztalra olyan süteményt és gyümölcsöt tettek, melyből a legkisebb érintésre is illatos sáfránylé folyt. Aelius Spartianus pedig Trajanus császár tiszteletére a színbáz lépcsőzetén balzsamot és sáfrányt engedett lefolyni. Heliogabalus császár a párnákat, melyeken vendégeivel az asztal körül heverészett, rózsaszirmokkal vagy más illatos virággal töltötte meg. És csakis oly medenczékben fürdött, melyeknek vizét nemes balzsamokkal vagy sáfránnyal illatosították. A földi javakban gazdag patricziusok szökőkútjaiban is sáfrányos viz volt. Kertjeikben rengeteg sáfrányt termeltek. Használták orvosságnak is. Plinius írja, hogy a lerészegedés ellen is jót tesz. Dioscorides pedig arról értesít, hogy a sáfrányt már az ő idejében is erősen hamisították, még pedig miniummal, cinóberrel vagy besűrített musttal. Végre a nők kendőzésére is használták. Az arab nők szemöldökeiket, ujjait kezükön s lábukon, ma is sáfránnyal festik.

Hogy Brassó hölgyei is használhatták illatosítására a sáfrányt, az kétségtelen. Ez akkor divat volt. De hogy mi czélból vásároltak a város urai 1534-ben hét asper ára rózsavizet, azt a feljegyzések nem árulják el.

A hazai fűszeres növények közül a számadási könyvek a következőket említik: crepis, nasturcium, petrosilium, raffanus, ysopus, kym, dell, cepa, allium. Lássuk csak, mit jelentenek e szavak?

Crepis. Igénytelen növény, sárga színű fészkes virággal. Manap nálunk sehol sem használják sem fűszerek, sem főzelékek. Nasturcium. Termése csipős, mustarizű. Petrosilium, a jól ismert petrezselyem Raffanus, a reték Ysopus, az izsópfű, melyet bizonyára az italok illatosítására használtak. Kym, Kumi, Cuminum, Cimum nevek mind a köménymagra vonatkoznak, melyből 1503-ban 13 és fél kanthner mennyiséget hoztak be. Egy kanthner kömény ára 5 forint volt. Dell, a kapor neve. Mai német neve: dillkraut. Cepa, vöröshagyma, melyet a számadások sűrűn emlitenek. Allium, foghagyma.

De hol a paprika? Ez a bíres magyar fűszer? Nem említik egyszer sem. Ez időben még nem ismerhették nálunk. Eredeti bazája Amerika, a honnan ugyan jó korán bozták Spanyolországba, de hazánkban csak elég későn terjedt el. A legrégebbi hazai adat 1725-ből való, a mikor a magyarok már megkedvelték. Alig hihető, de tény, hogy a XVIII. század végén is, a gulyást még paprika nélkül készítették. A gulyásbús fűszerei ez időben: a hagyma, a kapor, az ánizs és a bors. Ma pedig a külföld el sem tudja a magyart képzelni paprika nélkül. Nemzeti fűszerünk lett. És bizonyára sokan vannak, kik azt hiszik, hogy a paprikát még Árpád vitézei hozták Ázsiából.

A feljegyzésekben a következő gyümölcsökről van szó: persica, őszibarack; melo, dinnye; pirus, körte; pomus, alma; citrulus, ugorca; ficus, füge; prunus, szilva; lemonia, citrom; uva passa, mazaola; nux és juglans, dió; nucleus mandulorum, mandula; avellana, mogyoró. Ez a sorozat nem lehet teljes, mert például a cseresznyét bizonyára ismerték, habár nevét nem említik a számadások.

* A sáfrány, a szép lilaszínvirágú Crocus sativusnak a bibéje 60,000 virágból telik ki 1/2 kg. sáfrány. Drágasága tehát érthető.

POLGÁR SÁNDOR
orvosai műszer- és kétszer gyárosnál
telep: Bpest, VII., Erzs. bet.-körút 50.

legutányosabban beszerezhetőek összes betegpótlási tárgyak, létszerek, fecskendők, m. kir. szab. Polgár-féle sérthetők, gummibaranyák stb. stb. — Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld az üzletvezetőség, csak megadandó, mely tárgy szükségeltetik.

Ezen hirdetés
bővítésén esetlőn
10% ártöredék
mennyiségre
Lapokelvártatás.

KÉPEINKHEZ.

Lappok a budapesti állatkertben.

Szokatlan látónivalóval kedveskedett a budapesti állatkert igazgatósága az idei tél folyamán a főváros lakosságának. Egy pár lapp családot hozatott le Európa északi részéről a hozzátartozó kutyákkal és iramszarvasokkal együtt, hogy az állatkert látogatóival a leginkább könyvekből és utleírásokból ismert népfajt személyi és családi vonatkozásukban is megismertesse.

Olvasóink közül csak igen kevesen lehettek abban a helyzetben, hogy az említett lapp családokat itt az állatkertben láthatták volna. Ez okból érdekesnek tartjuk egy pár képbemutatója mellett, röviden ismertetni, hogy a lappok a mongol népcsalád finn csoportjához tartoznak s Európa északi részét és pedig Norvégiából a finmarkeni, tromsői és Nordland nevezetű kormányterületeket, Svédország Norbotten és Westerbotten nevű részeit, Finnlandnak legészakibb részét és Oroszország kolai félszigetét lakják.

Számuk körülbelül 30,000-re tehető és feloszlanak hogyi-, erdei-, halász- és plébániás lappokra. Éghajlatuk, az igen rövid nyár kivételével, igen kedvezőtlen. Foglalkozásuk általában halászat és vadászat s az így szerzett zsákmány különféle módon való feldolgozása és árusítása.

Az általában bideg éghajlat alatt állattenyésztésről szó sem lehet. Egyedüli házi állatfaj a kutya és az iramszarvas. Ez utóbbi képezi egyedüli gazdagságukat. Tejéből, husából táplálkoznak, bőrével ruházkodnak, agancsaiból pedig különféle eszközöket és czifraságokat készítenek.

A kistermetű lappok, mint az az egyidejűleg bemutatott képeken is látható, igen jól érzik magokat nálunk. Életmódjukban változás alig történt, ép úgy sátrakban laknak, mint otthon. Legfeljebb táplálkozásuk változatosabb. Idejük vigan telik, látogatóik mindig vannak; bemutatják őket a fővárosi összes iskolás gyermekeknek is, a kiket különféle mókáikkal, szánkázattal és elötűk szokatlan viseletük ismertetésével mulattattak.

Most azonban már lejárván a téli sportszezon, elbucsuztak tőlünk a lappok. Vasárnap e hó 2-án szerepeltek utoljára. Itt létünk alatt gyermekeik közül néhányan megtanultak egy kicsit magyarul s úgy ezek, mint az öregek is kijelentették, hogy szívesen itt maradnának továbbra is, mert jó dolguk volt. Főként az ételeket dicsérték; nagyon megkedvelték a gulyáslevest.

Budapesti tartózkodásuk emlékeül csak a rénszarvasok maradnak itt, mert elszállíttatásuk sokba kerülne. Itt pedig lovaglásra betanítva, a ponni lovakkal együtt nyáron is kedves mulattatói lesznek az állatkertet folyton nagy számban látogató fővárosi gyerekeknek.

HIREK.

Halálos végű ellenszegülés. Magyar László rimakokovai őrsbeli osendőr, február 26-án, Rimakokova Durhován, Szolyka Márton, lopással gyanúsított egyén, ottani lakossal szemben, ki neki tetteg ellenszegült, szuronyfegyvert használt, minek következtében az illető február 27-én meghalt. Az eset természetesen bírói vizsgálat tárgyává tétetett.

Egy fiu eltűnése. Klein Vilmos pékmester, nagykanizsai lakos, hozzánk intézett levelében jelenli, hogy nővérének fia, ki nála tanoncz volt, a mult év június

havában Nagykanizsáról eltűnt. Hollétéről hozzátartozóinak s így halálos beteg édes anyjának, a bevezetett és a mult évi 139. számú «Rendőri Közlöny»-ben is megjelent rendőri körözés, valamint a legszorgosabb kutatás és puhafolás daczára sem sikerült tudomást szereznie. Halálos ágyon fekvő édes anyja nevében kéri Klein Vilmos pékmester a lapunkat olvasó örsöket, hogy az eltűnt fiut, az alábbi személyleírás alapján, alkalmilag nyomozni és eredmény esetén a fennebb idézett «Rendőri Közlöny»-ben megnevezett batóságot avagy őt, t. i. Klein Vilmos pékmester nagykanizsai lakost, értesíteni sziveskedjenek. Ezen kérelmet, mint a közbiztonsági szolgálat körébe tartozót, az örsöknek mi is szíves figyelmébe ajánljuk. Az eltűnt fiu személyleírása a következő: Neve: Grünfeld Béla; születési helye: Budapest; kora: 16 éves; vallása: izraelita; haja: szőke; szeme: kék; arca, hosszu, halvány; termete: közép; beszél: magyarul.

Kérelmek. Tóth István, Temes megye Gerebencz községben állomásozó csendőr, kéri Farkas János csendőrt; továbbá Bedő András Ujzsolnán állomásozó pályafelvigyázó és Tóth István III. Zsolnán állomásozó csendőr, kéri Szócs Mihály ez. őrmestert, kivel 1906—1910-ig a lugosi szárny állományában mint jó bajtárssal együtt szolgáltak, hogy czimét tudassa velük.

KÜLÖNFÉLÉK.

A grönlandi küldöncz. Rendkívül fárasztó munkával jár Grönlandban a postaszállítás. A küldöncz főkézből készült könnyű kis csónakjával, a «kajak»-kal kedvező időjárás mellett naponként átlag 12 mérföld utat tesz meg, vannak azonban esetek, a mikor egy huzamban, pihenés nélkül huszonnégy óráig is kell eveznie, hogy állomását elérje. Az állomások általában húsz-harmincz mérföldnyire fekszenek egymástól s egy-egy útért körülbelül két korona díj jár. Ha a küldöncz a szárazföldre közeledve csónakjában feláll, ezzel jelzi, hogy a parti lakosok részére valamit hoz. «Pariok! Pariok!» (A posta! A posta!) hangzik mindenfelől a kiáltás s a lakosság apraja-nagyja segít a csónakot partra húzni, inek megtörténtével a postás szétosztja a küldeményeket. A vendégszerető nép a postást kolbászszal friss vízzel traktálja s néha a pálinka sem marad el. Ha a postásnak a nyílt vizen gusztusa kerekedik friss peccenyére, szigonyival vagy nyilával elejt egy halat, vagy tengeri malaczt, a mit aztán csak úgy nyersen, jó étvágygyal fogyaszt el. Megecsik, hogy útközben, mielőtt állomását elérné, ráesteledik s kénytelen kikötni; ilyenkor csónakját jó messzire kihúzza a partra, a hól az ár-apály ellen védve van, megtölti kővel, nehogy a vihar elsodorja, ő maga pedig, párna helyett egy darab kővel a feje alatt, a pusztá földön alszik.

A felhőkarczolók veszedelme. Az amerikai vívmányok egyik nevezetességét és az amerikai polgárok büszkeségét, a kolosszális méretű felhőkarczolókat komoly veszedelem fenyegeti. A hatalmas épületek fölött, a melyek tudvalevőleg mind vasszerkezetből állanak, megkonatják most a vészharangot, mert minden elővigyázati rendszabály mellett sem lehet föltartóztatni a vasalkat-részek elrozadásódását. Az egyik ily épület, a mely elsőnek esik áldozatul a csákányoknak, a híres «oszlop-palota», a melyet most tizenhárom esztendei fennállás után, a rohamosan terjedő rozsa miatt teljesen le kell hordani. Az összes fedéltartó szerkezetek meglazultak és az üzleti helyiségekben dolgozó emberek élete ve-

szélyeztetve van. Megállapították, hogy a rozsa az őszi vasgerendákat annyira megette, hogy a tizenhét emeleten alig találtak egyetlen kifogástalan gerendát. Súlyosítja az esetet az a körülmény, hogy a rozsa aránylag oly rövid idő alatt pusztította el ennek az óriási épületnek vasvázat és gerendáit, holott a felhőkarczolók átlagos élete rendszerint eléri a huszonöt-harmincz esztendő. Természetes, hogy a lebontás révén rengeteg értékek mennek veszendőbe, mert hiszen a felhőkarczolók éppen azért bírnak óriási értékkel, mert a beépített területet a magasság irányában tetszacsámra menő emeletekkel használják ki és így igen jelentékeny bérjövédelmet biztosítanak. Egy ily imponáns felhőkarczoló nak fölépítése oly nagy tökélet igényel, hogy annak harmincz évre számított tisztességes kamatozása még akkor is nehezen érhető el, ha az épület húsz emeletnyi magas. Ez a megállapítás okozza mostanában, hogy a new-yorki üzleti negyedekben már csupán hatemeletes épületeket emelek, a melyekben aztán a lakásbér jelentékenyen magasabb is.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

H. J. nyug. örvt. A levonás törvényes.

Türelmetlen. Legyen türelmemmel. Megbízásra a 17-dik.

T. K. őrmester. Igen. A kérvény a belügyminiszterhez címzendő.

Vészlői örs. 1. Rendezett tanácsa városa. 2. A családí pótlók az esetben is a férjet illeti meg.

Melhiór. 1. Legalább 6 középiskola. 2. Nincs befolyással. 3. Nincs előírva. Javadalmazás 1680 kor. évi díj; 600 kor. hadapródi pótlói és mellékilletékek.

Remény. Még nincs hivatalosan megállapítva.

Bácskai csendőr. 1. Még nincs eldöntve. 2. A belügyminiszter intézkedésétől függ.

Dunántul. 1. Legközelebb megtörténik. 2. Nem adhatunk más tanácsot, mint azt, hogy forduljanak előljáróikhoz, ha sérelmet látnak se uforgui.

Zágráb. Ha a csendőrséghez történt belépésükkor 40. életévüket már betöltötték.

52.000. 1. Nincs igénye. 2. A lakbérnyugdíj a nyugdíjösszeg után és nem az övezett lakbér vagy lakás szerint van megállapítva. 3. Rendfokozatonként 100 kor. fizetési javítás.

Cy. 1885. Végkielégítésre. A küldött bélyegeket lapunk javára bevételhezük.

8. szám. Laikus annyi, mint járatlan, avatatlan.

H. próbacsendőr. 1. Mikor a villamosság segítségével táviratokat drótok nélkül, tebát a levegőn keresztül továbbítanak. 2. Mikor zászlókkal, lámpákkal vagy egyéb eszközök (fűtőképződések, fényoszlopok, tükrökkel visszavetett napfény) segítségével, előre megállapított jelek útján történik a hírek továbbítása.

Vízi örs. 1. A befizetés arányában ő is rézes a gyarapodásban. 2. Igen.

Öreg csendőr. 1. Nem vagyunk hivatva elbírálni. 2. Ugyan nem az a rendeltetés, de ha kivételesen megtörténik, nem nagy baj. Arad. Igen, mert így van előírva.

1869. 1. Az 1842 előtti nyugdíjazottak nem részesülnek előnyben, de özvegyeik már az új törvény szerinti nyugdíjat kapják.

2. Megszakitásnak tekintetik.

Vitatkozó. Erre vonatkozólag az 1885. XI. t. cz. nem intézkedik. 2. Az özvegy nyugdíjban részesül.

Városi örs. Nem lesz beszámítva.

33. 24 órai szolgálat után.

Vitatkozók. 1. Nem jogosult. 2. Majd elintézik az előjárói.

3. Közel jövőben. 4. Bizonytalan.

P. csendőr. 1. A csendőrkerületi parancsnokság engedélyre szükséges. 2. és 3. Nem.

O. P. Az 11et. szab. 45. §. 3. pont 1. bekezdése értelmében a kincstár.

H. M. Magánindítvány.

V. Igen.

1. Postaszabályok gyűjteménye 3. rész 502. oldal, d) pont; továbbá 6. pont a) és b) alpontok.

H. I. Vadászati kihágást követ el, úgy értelmezendő, hogy idegen területre vadászlögyverrel lépni tilos. 2. Akármelyikhez.

Havasai csendőr. Örsparancsnoka majd megadja a felvilágosítást.

P. J. csendőr. Lehet, de nem valószínű.

B. J. csendőr. A 600 koronán felüli rész levonható.

V. J. csendőr. joga.

57. D. 1. Elöl 7, hátul 3 cm. 2. és 3. Még bizonytalan.

52. A hatóság felfogásától függ.

1873. A különböző felfogásokat az emberek gyarlósága okozza.

Méder. A kért idő kétszeresen számít.

L. Sz. A közgazdálkodásból.

T. J. Miután a döntés tisztán az ezredparancsnokság felfogásától függ, nem adhatunk véleményt.

Karczag 41. Vissza kell fizetni.

Palotaórság. Még nem tudjuk.

B. L. Az ottani illetékek mérvadó.

Nyul. Olvassa el az 1912. évi 52. számú lapunknak „Tenyészünk házinyulakait” című cikkét.

T. T. Nero vehető fel.

Sz. J. 1. Csak a 200 koronás pótlíjjal lesz nyugdíjazva. 2. Rendfokozatonként 100 koronával. 3. Az új zsold szerint.

R. L. József. Basilika, Magyar vöröskereszt, Olasz vöröskereszt sorajegye nem nyert.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök
törlesztésre.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek
létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Erzsébet-körut 12.

— Telefon 153-44. szám. —

Alaptőke 1.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás
ellenében.

Külföldi pénznemek vé-
tele és eladása.

Elfogadjunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő lekövetése mellett helyeznek el intézetünknel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A lakékamatadólevonásával.) 2. Oly takarékbétét után, melynek a belevő az 1. pontban jelzett felmondási idői ki nem költi, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk (A lakékamatadólevonásával.)

Előleggel nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki Intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében jutányos kamattétel mellett.

Utalványok, intézkedések és chequék beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával.

Veszünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Nyugállományba helyeztetett:

1913 márczius hó 1-ével:

Schreiner Ambrus, IV. számú esendőrkerületbeli járás-örmester, a «Felülvizsgálati Szabály» 38. §. b) pontja alapján.

Választott lakhely: Budapest.

A tényleges szolgálati állományba felvétetett:

1913 február hó 1-ével:

Mar'on Antal, m. kir. VI. számú esendőrkerületbeli várakozási illetékkal szabadságolt törzsörmester, az újból megejtett felülvizsgálat eredménye alapján, mint szolgálatképes.

Beosztási helye: Sátorlajaubhely.

Okiratilag megdicsértettek:

A m. kir. III. számú esendőrkerületi parancsnokság által:

Erdélyi János és Szilágyi László esendőr cz. őrmesterek, Márkus József, Czvitko Péter és Pallagi János esendőrök, gyilkosság büntetéseinek kiderítése alkalmával a nyomozást vezető járásparancsnokuknak fáradságot nem ismerő buzgalommal történt hathatós és eredményes támogatásáért.

A m. kir. VIII. számú esendőrkerületi parancsnokság által:

Szóllósi Imre törzsörmester, 15 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt, előbb a közbiztonsági szolgálatban, 1900 július hó óta pedig irodai alkalmaztatásában, minden alkalommal fáradságot nem ismerő kitartással, ernyedetlen buzgalommal és szakértelemmel teljesített igen jó szolgálatáért, nemkülönben alárendeltjeinek helyes és célirányos vezetéseért és neveléseért, valamint kifogástalan magaviseleteért.

Weisz Ignác őrmester, 14 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt, előbb a közbiztonsági szolgálatban, 1902. évi december hó elejétől pedig irodai segédmunkási minőségben, minden alkalommal fáradságot nem ismerő kitartással, ernyedetlen buzgalommal és kellő szakértelemmel teljesített hasznos szolgálatáért, nemkülönben alárendeltjeinek helyes és célirányos vezetéseért és neveléseért, valamint kifogástalan magaviseleteért.

Szabó Ferenc őrmester, 13 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt, kezdetben a közbiztonsági szolgálatban, 1907. évi szeptember hó eleje óta pedig irodai alkalmaztatásában minden alkalommal szakértelemmel, körültekintéssel, fáradságot nem ismerő kitartással, ernyedetlen buzgalommal teljesített hasznos szolgálatáért, nemkülönben alárendeltjeinek helyes és cél-

irányos vezetéseért és neveléseért, valamint kifogástalan magaviseleteért.

Kis P. Károly őrsvezető cz. őrmester, 11 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt úgy a közbiztonsági szolgálatban, mint irodai alkalmaztatásában, minden alkalommal körültekintéssel, fáradságot nem ismerő kitartással teljesített hasznos szolgálatáért, nemkülönben alárendeltjeinek helyes és célirányos vezetéseért és neveléseért, valamint kifogástalan magaviseleteért.

Kovács Sándor őrsvezető cz. őrmester, 12 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt, hosszabb időn át a közbiztonsági szolgálatban, majd pedig ötödik év óta a tanosztálynál segédoktatói minőségben, minden irányban kifejtett lankadatlan buzgalmaért, teljes megbízhatóságaért, hasznos szolgálatáért és kifogástalan magaviseleteért, nemkülönben alárendeltjeinek célirányos vezetéseért és neveléseért.

Szabó Lajos őrsvezető cz. őrmester, nyolcz évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt, előbb mint esendőr és altiszt a közbiztonsági szolgálatban, 1910. évi márczius eleje óta pedig irodai alkalmaztatásában szárny- és pótszárnybeli segédmunkás, minden alkalommal fáradságot nem ismerő kitartással, ernyedetlen buzgalommal és kellő szakértelemmel teljesített hasznos szolgálatáért, nemkülönben kifogástalan magaviseleteért.

Hrubi Ferenc esendőr, 13 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt, a közbiztonsági szolgálatban minden alkalommal, fáradságot nem ismerő kitartással, ernyedetlen buzgalommal, szakértelemmel és leleményességgel teljesített hasznos szolgálatáért, nemkülönben kifogástalan magaviseleteért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A m. kir. I. számú esendőrkerületi parancsnokság által:

Puskás Sámuel, Vakares Imre és Hatházi Lajos őrmester, Bartalis Péter, Butyka Dénes, Bakó Károly, Bende Ferencz, Szász Imre, Székely János, Miklós György, Jánosi Ferencz és Kakucs Márton őrsvezető cz. őrmesterek, az 1912. év folyamán a vezetésük alatt állott őrs közigazdálkodásának, a kedvezőtlen időjárás és létszámhiány dacára is, észszerű és fáradhatatlan utánjárás folytán igen szép hasznot eredményező vezetéseért.

Sztránczky Zsigmond esendőr cz. őrmester, a tanosztály közigazdálkodásának, az 1912. év folyamán észszerű és fáradhatatlan utánjárás által, igen szép hasznot eredményező vezetéseért.

A m. kir. II. számú esendőrkerületi parancsnokság által:

Elek Sándor esendőr cz. őrmester, segédoktatói minőségben a próbacsendőrök kiképzése körül kifejtett buzgó és eredményes tevékenységeért.

A m. kir. III. számú esendőrkerületi parancsnokság által:

Magyarics József esendőr, gyilkosság büntetéseinek

kiderítése alkalmával a nyomozást vezető járásparancsnokának fáradságot nem ismerő buzgalommal történt hathatós és eredményes támogatásáért.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Dömötör Gyula őrmester, nyolcz évi csendőrségi szolgálati ideje alatt, előbb a közbiztonsági szolgálatban, majd pedig irodai alkalmaztatásában, minden irányban kifejtett megbízhatósága, kellő szakértelemmel és szorgalommal kifejtett hasznos tevékenységeért s kifogástalan magaviseletéért.

Németh József őrsvezető ez. őrmester, 10 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt előbb a közbiztonsági szolgálatban, majd pedig irodai alkalmaztatásában minden irányban kifejtett megbízhatósága, kellő szakértelemmel és szorgalommal kifejtett hasznos tevékenységeért s kifogástalan magaviseletéért.

Jók Lajos őrsvezető ez. őrmester, hat évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt, a közbiztonsági szolgálatban, minden alkalommal kifejtett eredményes tevékenységeért, továbbá alárendeltjeinek helyes és czélirányos vezetéséért és neveléséért, nemkülönben kifogástalan magaviseletéért

Pénzbeli megjutalmazás.

A m. kir. belügyminiszter úr, az 1912. évi 177,373/V—b. számú rendeletével Gáspár József I. számú csendőrkerületbeli csendőr ez. őrmesternek, a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett kiválóan buzgó, leleményes és fáradhatatlan tevékenységeért 50 korona pénzzutalmat adományozott; továbbá

ugyancsak a m. kir. belügyminiszter úr, az 1913. évi 6076/V—b. számú rendeletével, a múlt év május és június hónapjaiban, Temes, Torontál és Kraassó-Szörény vármegyék területén pusztított árviz alkalmával a személy- és vagyonmentés, valamint a védekezési munkálatok alkalmával teljesített önfeláldozó szolgálataikért, a m. kir. II. számú csendőrkerület állományába tartozó Apáthy Domokos, Szücs János járásőrmestereknek és Antal-falvi János őrmesternek 100—100; Sági János, Gál Imre és Korda Lajos őrsvezető ez. őrmestereknek 80—80; Demeter Ferencz, Szekeres Gábor, Molnár János, Kurucz Sándor őrsvezető ez. őrmesterek, Kocsis Lázár,

K. Szabó István, Pilbáth György, Kiss János II., Telek János, Konbert János, Eke István, Zsarkó Imre csendőr ez. őrmesterek, Csöte Sándor, Balás István, Darvas Jeremiás, Berkő Márton, Kiss M. István, Ferenczi Péter, Németh Gyula és Bagi István csendőröknek 50—50; végül Gugán István, Varga Antal, Kósa Gergely, Erdélyi Károly, Tályai Sándor, Berszán Demeter, Tóth Pál és Gombos F. Lajos csendőröknek 40—40 korona pénzzutalmat adományozott.

Életmentési jutalomdíj.

A m. kir. belügyminiszter úr, az 1912. évi 188,420 V—b. számú rendeletével Pongrátz János I. számú csendőrkerületbeli őrsvezető ez. őrmesternek, egy ember életének a tűzhaláltól történt megmentéseért 50 korona életmentési jutalomdíjat adományozott.

Előléptetett

1913 február hó 1-ével:

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában: Kovács Boldizsár csendőr ez. őrmester, őrsvezelő ez. őrmesterré.

Katonai szolgálati jellel ellátott:

A II. osztályú legénységi katonai szolgálati jellel ellátott:

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában: Lumej Sándor csendőr. 1913 január 5-én.

Lovaglási jutalomdíj.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában: Fekete József csendőr ez. őrmester 3 drb. 10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíjban részesített.

Csendőrségi kalapborítók

á 1 kor. 50 fill.

Íróasztalra dobozok á 6 kor.

Íróasztalra rekesz-fedőlapok

60 és 80 fillér.

Mind Ezeket előírás szerinti méretek szerint és előírásnak megfelelő kék préselt papírossal bevonna — ajánl

Makó Károly könyvkötő és dobozgyártó, Brassó.

Húsz koronán felüli megrendelések portómentesek.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

Minden csendőrre rendkívül fontos!

AZ ÚJ NYUGDIJTÖRVÉNY

(1912. LXV. t.-cz.). — Magyarázatokkal ellátta Dr. DÁNOS ÁRPÁD miniszteri fogalmazó. — Ára 1 kor. 50 fill.

Könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir. csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára.